

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Radka Babjaková

**Legalizace výnosů z trestné činnosti – trestněprávní a
kriminologické aspekty**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Katedra trestního práva

Červen 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. 6. 2014

.....

Podpis

Poděkování

Děkuji JUDr. Jaromíru Hořákovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za vstřícný přístup, cenné rady a podnětné připomínky při jejím zpracování.

Obsah

Úvod.....	1
1 Pojem a základní rysy.....	3
1.1 Pojem.....	3
1.2 Základní rysy.....	5
2 Proces	7
2.1 „Tradiční“ způsoby	7
2.2 Nové způsoby.....	11
2.2.1 Bitcoin.....	14
2.2.2 Online počítačové hry	15
3 Legalizace výnosů z trestné činnosti a organizovaný zločin.....	16
4 Mezinárodní právní úprava a právní úprava Evropské unie.....	21
5 Legalizace výnosů z trestné činnosti a opatření proti ní v české právní úpravě.....	25
5.1 Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu	25
5.2 Finanční analytický útvar	29
6 Legalizace výnosů z trestné činnosti právnickými osobami a jejich trestní odpovědnost.....	31
7 Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti v českém právním řádu.....	36
7.1 Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti	36
7.2 Vývoj úpravy trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti v trestním zákoně	37
7.3 Úprava v trestním zákoníku	38
8 Trestný čin praní peněz v zahraničních právních řádech	41
8.1 Německý trestní zákon.....	41
8.2 Nizozemský trestní zákon	42
8.3 Francouzský trestní zákon.....	43

8.4	Slovenský trestní zákon.....	44
8.5	Shrnutí.....	45
9	Úvahy <i>de lege lata</i> a <i>de lege ferenda</i>	49
9.1	Postihovat za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti i pachatele predikativního trestného činu?	49
9.2	Jak efektivně odčerpávat výnosy z trestné činnosti?.....	51
9.3	Stíhat přípravu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti?.....	57
	Závěr	59
	Seznam zkratk	61
	Seznam použitých zdrojů.....	63
	Resume.....	72

Úvod

Velká část kriminálních aktivit s sebou přináší neoprávněný majetkový prospěch. Užívání takto nabytého majetku však představuje nemalé riziko. Proto se začaly vyskytovat pokusy o vytvoření dojmu jeho legálního původu. V průběhu několika desetiletí se procesy, jejichž cílem je navodit zdání, že tento majetek pochází ze zákonem dovolených činností, výrazně zdokonalily. A vyvíjejí se stále dál. Tyto aktivity jsou označovány jako praní špinavých peněz.

Dle mého názoru je možné praní špinavých peněz, v českém právním řádu nazývané legalizace výnosů z trestné činnosti, považovat za jeden z neaktuálnějších problémů současného trestního práva. V České republice je mu však, bohužel, věnována jen malá pozornost.

S postupem času se tento problém globalizoval a o jeho řešení se snaží státy na mezinárodní úrovni. Vznikají proto mezinárodní úmluvy, které obsahují opatření proti praní špinavých peněz a rovněž i závazky států trestněprávně postihovat tuto kriminální činnost. Jsou též zakládány mezinárodní organizace za účelem stanovování standardů v boji proti tomuto negativnímu společenskému jevu a kontrolou jejich dodržování.

Cílem této práce je přiblížit problematiku praní špinavých peněz, a to z hlediska kriminologického i trestněprávního, zejména se zaměřením na způsoby, kterými se praní peněz uskutečňuje, s důrazem na způsoby nové, a na stávající trestněprávní úpravu, nejen v České republice, ale i v zahraničních právních řádech. Dalším cílem je vznést otázky k odborné diskusi v rámci úvah *de lege lata* a *de lege ferenda*, zaujmout k nim vlastní názor a navrhnout možné legislativní změny.

První část práce (kapitoly 1, 2 a 3) je věnována kriminologickým aspektům. V první kapitole bude přiblížený pojem praní peněz a základní rysy. V další kapitole bude popsán proces, kterým k této kriminální aktivitě dochází. Pachatelé této trestné činnosti reagují na vývoj moderních technologií a velmi inovativně využívají možností, které jim současný svět nabízí. Jejich pozornosti neunikly ani virtuální měny nebo online počítačové hry.

Otázka praní peněz je též úzce spojena s problematikou organizovaného zločinu. Podle odhadů v roce 2012 prošlo procesem praní špinavých peněz přibližně 1,8 bilionu

USD, tedy asi 36 bilionů Kč, které pocházeli z organizovaného zločinu. Této problematice se budu věnovat ve třetí kapitole práce.

Druhá část práce (kapitoly 4 a 5) se zabývá mezinárodní úpravou, právní úpravou Evropské unie a opatřeními proti legalizaci výnosů z trestné činnosti v českém právním řádu. Ve čtvrté kapitole jsou přiblíženy nejdůležitější úmluvy a směrnice související s praním peněz. V páté kapitole je popsána úprava v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a činnost Finančního analytického útvaru.

V třetí části (kapitoly 6 a 7) se zaměřím na úpravu v českém trestním právu. V šesté kapitole se věnuji otázce legalizace výnosů z trestné činnosti prostřednictvím právnických osob a trestní odpovědnosti právnických osob. V sedmé kapitole je rozebrán trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti. Kromě současné úpravy je zde možné najít i popis historického vývoje.

Čtvrtá část (kapitola 8) se zabývá úpravou trestného činu praní peněz v cizích právních řádech, a to konkrétně v německém, nizozemském, francouzském a slovenském. Tyto státy mají s trestněprávním postihem těchto ilegálních aktivit delší zkušenost, i proto je vhodné blíže zkoumat úpravu obsaženou v jejich právních řádech a porovnávat jí s úpravou v českém trestním zákoníku.

V závěru této práce (kapitola 9) se budu zabývat některými úvahami *de lege lata* a *de lege ferenda*, inspirovanými kromě rozdílů mezi úpravami v jednotlivých právních řádech i otázkami, které jsou v současné době aktuální v České republice, úpravou v rámci Evropské unie a rovněž názory vybraných mezinárodních organizací na tuto problematiku.

1 Pojem a základní rysy

1.1 Pojem

Praní špinavých peněz (money laundering) je možné definovat jako proces zastírání původu ilegálně získaných prostředků a jejich uvádění do hospodářského oběhu. Tento pojem údajně vznikl v 20. letech minulého století ve Spojených státech amerických, kdy se měly peníze získané ilegální činností přidávat k tržbám veřejných prádelen vlastněných zločineckými skupinami a následně získávat zpět ve formě výnosu z těchto prádelen. V tisku se však objevil poprvé až v roce 1973 a podle Oxfordského slovníku anglického jazyka se tak stalo v souvislosti s aférou Watergate.¹ Na mezinárodní úrovni byl boj proti praní peněz nejprve soustředěn na výnosy z prodeje drog, ale postupem času se rozšířil na veškeré výnosy z trestné činnosti.

V české právní úpravě se setkáváme s termínem legalizace výnosů z trestné činnosti, přičemž v odborné literatuře je také možné najít označení praní špinavých peněz. Obě varianty mají své zastánce i odpůrce.

Termínu legalizace výnosů z trestné činnosti bývá především vytýkáno, že v českém právním prostředí má pojem legalizace tradičně jiný význam. V oboru správního práva jím bývá označováno ověření pravosti podpisu na listině.² Dále z hlediska obecné češtiny sloveso legalizovat či zlegalizovat znamená učinit něco legálním, tedy v souladu s právem. To však v případě výnosů z trestné činnosti není možné.³ Pachatel se snaží navodit zdání legálnosti příjmů, jejich původ však nelze uvést do souladu s právem.

Hlavním argumentem proti pojmu praní špinavých peněz je jeho nepřesnost vzhledem k použití slova „peníze“. Výnosem z trestné činnosti nemusí být totiž jen peníze, ale i cenné papíry, směnky nebo jiný majetek.⁴ Ve většině evropských právních řádů se setkáváme s obdobou označení „money laundering“, tedy praní peněz (například

¹ ROBINSON, J.: *Pánové z prádelny špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995, s. 15.

² Viz HENDRYCH, D.: *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 273.

³ PELC, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In JELÍNEK, J.: *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 201 - 202.

⁴ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice ze dne 2. 1. 2012. s. 1 [cit. 2014-04-18] Dostupné z <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf>

v německém právním řádu „Geldwäsche“⁵, v nizozemském „Witwassen“⁶, ve francouzském „le blanchiment (d'argent)“⁷). Pojem podobný tomu užívanému v české úpravě je používán v úpravě slovenské a to „legalizácia príjmu z trestnej činnosti“⁸. Dle mého názoru by bylo vhodnější používání pojmu praní špinavých peněz, případně jen praní peněz. Proto budu v této práci používat i tento pojem.

Pojem legalizace výnosů z trestné činnosti je definován v § 3 odst. 1 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (LegV), a to jako jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti⁹, s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem. Uvedené jednání spočívá například

- v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,
- v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti a
- ve zločinném spolčení osob nebo v jiné formě součinnosti za účelem výše uvedených jednání.

Není rozhodující, zda k tomuto jednání nebo ke spáchání trestného činu došlo nebo má dojít zcela nebo z části na území České republiky nebo v cizině.¹⁰ Podmínkou

⁵ Viz § 261 StGB

⁶ Viz §§ 420 bis-420 quinquis WvSr

⁷ Viz čl. 324-1 francouzského trestního

⁸ Viz §§ 233 a 234 slovenského trestního zákona

⁹ Podmínkou je vědomost o tom, že majetek pochází z trestné činnosti, může však být i eventuální a lze ji dovést i z širších objektivních skutkových okolností.

Viz TVRDÝ, J., BARTOVÁ, A.: *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související*. 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 102.

¹⁰ §3 odst. 3 LegV

však je, že majetek je výnosem z trestné činnosti, tedy z jednání, které je trestným činem podle českého trestního zákona.¹¹

České právní úpravě je vytýkáno, že pojem legalizace výnosů z trestné činnosti je definován na dvou místech různým způsobem. Jedná se o výše uvedenou definici a o ustanovení § 216 v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Výbor Moneyval¹² již opakovaně doporučoval, aby došlo v tomto ohledu k harmonizaci úpravy.¹³

1.2 Základní rysy

Podle Lišky¹⁴ mají operace spojené s praním špinavých peněz čtyři základní rysy. Prvním je potřeba utajit pravé vlastnictví a skutečný zdroj prostředků. Je nepochybné, že organizované zločinecké skupiny mají velký zájem na utajení původu daných prostředků.

Dalším rysem je, že peněžní prostředky musí změnit svoji podobu. Často se jedná o velké množství bankovek nízké nominální hodnoty, jejichž použití je nevýhodné a problematické vzhledem k tomu, že je nápadné. Většinou jsou tyto hotovostní prostředky změněné na bezhotovostní.

Třetím rysem je potřeba důkladně zahladit stopy použitých operací v průběhu procesu praní špinavých peněz. V praxi jde zejména o střídání hotovostních a bezhotovostních peněžních transakcí, anonymních a neanonymních obchodů a operací na peněžních a jiných trzích.

Posledním rysem je nevyhnutelnost kontroly celého procesu. Vzhledem k složitosti operací má o nejasném původu peněžních prostředků vědomost relativně

¹¹ TVRDÝ, J., BÁRTOVÁ, A.: *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související*. 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 102.

¹² Moneyval je nezávislý monitorovací orgán v rámci Rady Evropy. Při své činnosti vychází z 40+9 speciálních doporučení FATF. Hlavním cílem je zajistit, aby členské státy měly zavedeny systémy účinného boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu a zajistit soulad s příslušnými mezinárodními standardy.

¹³ Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011, s. 24. [cit. 2014-03-20] Celý text zprávy dostupný z [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL\(2011\)01_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL(2011)01_en.pdf)

¹⁴ LIŠKA, P.: *Praní špinavých peněz v České republice*. 1. vydání, Praha: Radix, 1997, str. 7 - 8

velká skupina lidí, kteří jsou si vědomi, že v případě odcizení těchto prostředků nebude mít původní vlastník k dispozici žádné zákonné prostředky k jejich vymožení. Liška¹⁵ uvádí, že původní vlastníci předpokládají, že procesem neprojde celá do něj vložená suma, ale o výši ztrát chtějí rozhodovat sami. Výše takových ztrát je v případě některých jihoamerických kartelů údajně až 80%.

¹⁵ LIŠKA, P.: Praní špinavých peněz v České republice. 1. vydání, Praha: Radix, 1997, str. 8

2 Proces

Proces praní špinavých peněz je složitým komplexem speciálně vytvářených ekonomických transferů a transformací s cílem zastřít původ zisku a vytvořit novou – legální identitu těchto prostředků.¹⁶

2.1 „Tradiční“ způsoby

Proces, kterým se uskutečňuje praní peněz v rámci „tradičních“ způsobů, je možné rozdělit na 3 etapy:

1. **placement** (namáčení¹⁷) – zavedení do finančního oběhu

Zavedení nelegálně získané peněžní hotovosti do legálního finančního oběhu, a to uložením nelegálních příjmů do finančních institucí, ze kterých pak mohou být tyto prostředky převáděny bezhotovostním platebním stykem do různých zemí světa, nebo fyzický transport peněz do zahraničí, zejména do zemí s relativně volnými předpisy ve finanční správě (někdy označované jako daňové ráje¹⁸). Propašované peníze jsou uloženy u peněžních institucí a následně zavedeny do mezinárodního finančního systému. Lze také do zahraničí vyvézt zlato nebo drahé kameny a následně je prodat. Ohlašovací povinnosti spojené s vývozem tohoto zboží lze obejít tak, že se celkové množství rozdělí na části, jež nedosahují nezbytné minimální hranice.¹⁹

Hlavním cílem je proměna hotovostního zisku na bezhotovostní, protože s hotovostními prostředky se obtížně manipuluje, vzniká větší podezření z nelegálnosti jejich získání a mnoho západních zemí preferuje bezhotovostní platby či je při určitých

¹⁶ CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S.: *Úvod do hospodářské kriminality*. 1. Vydání, Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 68.

¹⁷ Některá česká literatura uvádí tyto pojmy, např. LIŠKA P.: *Praní špinavých peněz v České republice*, 1. vydání, Praha: Radix, 1997.

¹⁸ Pojem pochází z anglického „tax haven“, podle definice, kterou uvedla v zprávě z roku 1998 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) jsou důležité 3 klíčové faktory – v oblasti neexistuje daňová povinnost nebo je stanovena jen nominální daň, existuje vysoká ochrana osobních finančních údajů a nedostatek transparentnosti. OECD vede seznam těchto států, který pravidelně aktualizuje. Mezi nejznámější patří Seychely, Belize nebo Maledivy.

<<http://www.oecd.org/tax/transparency/44430243.pdf>> [cit. 2014-04-01]

¹⁹ ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚZ: *Pracovní dokument o praní peněz*. Ze dne 1. 2. 2013. s. 12. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONSGML%2bCOMPARL%2bPE-504.311%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>>

transakcích dokonce vyžaduje. Peníze jsou proto ukládány v malých částkách do různých bank (smurfing) důvěryhodnými osobami, tzv. bezúhonnými pomocníky, kteří obvykle pracují za provizi.

Formy smurfingu jsou různé, může jít například o ukládání velkého počtu vkladů do určité výše, která je určena právními předpisy daného státu sloužícími k boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nebo jsou hotovostně nakupovány platební instrumenty, například bankovní či pokladní šeky.²⁰ Peněžní prostředky jsou většinou rozdělené na několika účtech a až v závěru tohoto procesu dochází k jejich slučování. Metoda smurfingu je však ekonomicky, časově i pracovní náročná, a proto od ní začaly některé skupiny upouštět.²¹

Další metodou je tzv. směšování tržeb, tedy maskování ilegálních příjmů za legální příjmy z řádné obchodní činnosti, které jsou jako fiktivní tržby ukládány do bank. K tomu bývají využívány podniky, pro které je charakteristická manipulace s hotovými penězi, například restaurace nebo herny.

V případě, že jsou dané ekonomické subjekty zcela pod kapitálovým a personálním vlivem zločinecké skupiny, která je původcem ilegálního zisku, je samotným smícháním s legálními tržbami a uložením v bance proces praní peněz ukončen. V případě, že tomu tak zcela není, jsou k ukončení procesu potřebné ještě další operace.²²

Využívány bývají též fiktivní osoby a firmy, pod kterými jsou nelegální zisky realizovány. V tomto případě jsou však legální aktivity jen předstírány a celý zisk představují prostředky z kriminálních aktivit.

Herny bývají někdy využívány i na praní peněz prostřednictvím tzv. falešných výher. Jedná se o jednoduchou směnu hotovosti za hrací žetony v kasinu a následně

²⁰ BUDKA, I., DVOŘÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti: *Kriminalistika*, 2000, roč. 33, č. 4, s. 275.

²¹ LIŠKA, P.: *Praní špinavých peněz v České republice*. 1. vydání, Praha: Radix, 1997, s. 11.

²² BUDKA, I., DVOŘÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti: *Kriminalistika*, 2000, roč. 33, č. 4, s. 276.

zpětnou směnu žetonů za hotovost při malé nebo nulové výhře, přičemž případné ztráty jsou často mírné, nebo jsou navraceny prostřednictvím spolupracujících krupierů.²³

2. **layering** (namydlení) – zahlazování stop nelegálních příjmů

K zahlázení stop nelegálních příjmů dochází přesunováním ilegálních zisků vložených do finančního systému prostřednictvím finančních transakcí mezi velkým počtem institucí, někdy i v různých státech. Může jít o hotovostní i bezhotovostní peněžní operace, nákup a prodej cenných papírů, drahých kovů a zlata, nemovitostí, starožitností nebo uměleckých děl.

Úlohou této části je vytvořit zdání, že byl kapitál nabyt legální cestou, a přerušit možnost dohledání operací, kterými finanční prostředky procházely, s cílem vyloučit eventuální možnost dodatečného objasnění původu peněz. Toho bývá dosaženo zejména nepřehledností a četností operací.²⁴

Obchodní transakce mohou být prováděny legálními společnostmi, které kromě své legální činnosti provádějí tyto transakce za úplatu nebo jsou zakládány společností jen za tímto účelem, jejichž legální aktivity jsou pouze fiktivní. Peníze jsou často převáděny na bankovní konta v zemích, které striktně dodržují bankovní tajemství, včetně anonymních kont, nebo na konta fiktivních firem, které ve skutečnosti patří zločineckým organizacím.²⁵

3. **integration** (ždímání) – legalizace nelegálních výnosů

Ilegálně získaný kapitál je po řadě rozsáhlých operací zastírajících jeho původ zaváděn do hospodářství tak, aby vznikl dojem, že byl získán cestou zákonné a nezávadné obchodní činnosti. Většinou se vrací do země svého původu v podobě již

²³ ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚZ: *Pracovní dokument o praní peněz*. Ze dne 1. 2. 2013. s. 12. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONSGML%2bCOMPARL%2bPE-504.311%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>>

²⁴ LIŠKA, P.: *Praní špinavých peněz v České republice*. 1. vydání, Praha: Radix, 1997, s. 13.

²⁵ CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S.: *Úvod do hospodářské kriminality*. 1. Vydání, Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 67-68.

zdaněného příjmu. Může být investován do různých hospodářských investic, které produkují další, již legální zisk.²⁶

Lze uvést některé postupy využívány při praní špinavých peněz:

- Praní peněz může být realizováno prostřednictvím falešného prodeje v dražbě. Zájemci se rozhodnou prodat v dražbě umělecký předmět, jehož původ je obtížně identifikovatelný. Předtím převedou částku, kterou potřebují vyprat, nastrčené osobě, která zakoupí dotyčný předmět za částku, jež jí byla svěřena.
- Jsou vystavovány falešné faktury na fiktivně poskytnuté služby nebo na služby s nižší než fakturovanou hodnotou umožňuje, aby podnik zdůvodnil částky na svých bankovních účtech a znovu jim propůjčil legitimitu.
- Osoby provádějící praní peněz formálně zakoupí nemovitost za částku nižší, než je její skutečná hodnota. Rozdíl se uhradí v hotovosti a tato nemovitost se okamžitě znovu prodá, čímž se realizuje fiktivní kapitálový zisk, kterým se legalizují vlastní příjmy.
- V řízení dvou zločineckých společností, z nichž jedna podá žalobu proti druhé pro domnělé neplnění smlouvy a požaduje zároveň odškodnění. Žalovaná společnost vyhová požadavkům žalující společnosti bez ohledu na to, zda je výsledkem odsouzení, nebo zda je dosaženo dohody mezi účastníky. Převod finančních prostředků z titulu odškodnění tak bude budít zdání legitimacy.²⁷
- Právní předpisy v mnoha zemích přiznávají pojištěnci právo odstoupit od pojistné smlouvy. Toto právo je třeba uplatnit do určité doby po uzavření smlouvy, a to dokonce bez penále a bez povinnosti uvádět důvod. Je tedy možné podepsat pojistné smlouvy a zaplatit bankovním převodem jedinou splátku, dokonce i ze zahraničí, a ve stanovené lhůtě odstoupit od smlouvy s právem na vrácení částky, která byla zaplacená. Vzhledem k tomu, že tato částka pochází formálně od pojišťovny, lze její nelegální původ snadno skrýt. Předčasným

²⁶ Tamtéž s. 68.

²⁷ ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚŽ: *Pracovní dokument o praní peněz*. Ze dne 1. 2. 2013. s. 12. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-504.311%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>>

úplným nebo částečným odstoupením od smlouvy může tedy dojít k praní peněz.

- Dalším z postupů je tzv. obousměrná transakce. Jedná se o situaci, která předpokládá dvě nastrčené osoby s blízkým vztahem ke stejné zločinecké organizaci, které jsou klienty stejného finančního zprostředkovatele, avšak mají sídlo v různých zemích. Jedna z nich zadá na určitém trhu příkaz k nákupu a k prodeji, druhá zadá na stejném trhu příkaz k prodeji a k nákupu, ale v opačném směru. Zprostředkovatel rozdělí příslušným způsobem zisky a ztráty a provede tak zdánlivě legální převod finančních prostředků. Ztrátě jednoho klienta tak odpovídá zisk druhého klienta, a vzhledem k tomu, že oba patří ke stejné organizaci, je zajištěn konečný výsledek, kterým je legalizace příslušných finančních částek.²⁸

2.2 Nové způsoby

S vývojem informačních technologií dochází ke vzniku nových způsobů, kterými se může legalizace výnosu z trestné činnosti uskutečňovat. Jednou z nejnovějších možností, jakými lze legalizovat výnosy pocházející z nelegálních aktivit, je využití virtuálních měn. Termín virtuální měna byl v roce 2013 Ministerstvem financí Spojených států amerických vymezen jako prostředek směny, který je v určitém prostředí používán jako měna, ale nemá všechny vlastnosti skutečné měny, zejména nemá postavení zákonného platidla v žádné jurisdikci.²⁹

Evropská centrální banka definuje virtuální měnu jako typ neregulovaného digitálního platidla, které je vydávané a většinou i kontrolované jeho vývojáři a používané a akceptované mezi členy určité virtuální komunity.³⁰

Virtuální měny poskytují ideální prostředek k praní špinavých peněz. Umožňují mezinárodní platby bez využití tradičních finančních institucí, poskytují přímý přístup

²⁸ Tamtéž s. 13.

²⁹ U. S. Department of the Treasury, Guidance FIN-2013-G001, Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies z 18. 3. 2013. [cit. 2014-03-27] Dostupné z <http://www.fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf>

³⁰ Dokument Evropské centrální banky: Virtuální měny, z října 2012, s. 13. [cit. 2014-03-27] V anglickém znění dostupné z <<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>>

k vzdáleným platebním mechanismům a umožňují téměř okamžité provedení zahraničních transakcí. Rovněž poskytuje většina z těchto měn uživatelům značnou anonymitu, vzhledem k tomu, že založení účtu není spojeno s formálními postupy jako při založení tradičního bankovního účtu. Někteří uživatelé si v úmyslu ztížit jejich identifikaci zakládají pro každou transakci nový účet.³¹ Anonymní je též směna za zboží či služby nebo směna za jinou virtuální či reálnou měnu. Některé virtuální měny navíc neobsahují omezení výše vkladů, zůstatků na účtech nebo maximální výše transakcí, což umožňuje převádění velkého objemu prostředků s menším rizikem.

Transakce s virtuálními měnami probíhají s využitím internetu, takže existuje možnost, jak vystopovat IP adresu³² počítače, jehož prostřednictvím se transakce uskutečnila. Tomu však může zabránit (nebo tento postup výrazně ztížit) zakrytí či přesměrování IP adresy, které se děje prostřednictvím anonymního proxy serveru či sítě. V případě použití předplacených mobilních telefonů s přístupem k internetu je následné dohledání člověka, který transakci uskutečnil, prakticky nemožné. Tyto zařízení mohou být navíc následně zničeny, aby se zabránilo jejich případnému forenznímu zkoumání. Další možností je využití bezdrátového přístupu k internetu bez svolení oprávněného uživatele.³³

Vzhledem k tomu, že virtuální měny mohou být použity na nákup zboží, dochází při platbě za nelegální zboží k usnadnění legalizaci těchto příjmů. Nelegální zisk je již samotným prodejem vložen do anonymního systému virtuální měny a následné dohledání jeho původu je už od uskutečnění transakce více ztíženo, než kdyby měl být zaveden do tradičního bankovního systému.

Pomocí virtuálních měn se realizují i některé postupy, které již byly používány k praní peněz před možností jejich využití online. Jedná se například o využívání tzv. falešných výher. Velké rozšíření internetových kasin zvyšuje možnost praní peněz a snižuje riziko odhalení nejen z důvodu nehmotné povahy těchto kasin a způsobů

³¹U. S. Department of Justice, Assessment 2008-R0709-003, Money Laundering in Digital Currencies, z 3. 6. 2008, s. 1-3. [cit. 2014-03-27]

Dostupné z <<http://www.justice.gov/archive/ndic/pubs28/28675/28675p.pdf>>

³² Číslo, které jednoznačně identifikuje síťové rozhraní v počítačové síti, která používá internetový protokol, slouží k rozlišení síťových rozhraní připojených k počítačové síti.

³³ U. S. Department of Justice, Assessment 2008-R0709-003, Money Laundering in Digital Currencies, z 3. 6. 2008, s. 4. [cit. 2014-03-27]

Dostupné z <<http://www.justice.gov/archive/ndic/pubs28/28675/28675p.pdf>>

utajování hostitelských serverů, ale i díky krycímu štítu, který tvoří virtuální účty, na něž je třeba vložit částky, s nimiž si hráč přeje hrát.³⁴

Virtuální měny lze klasifikovat dle různých kritérií. Jedním ze způsobů je hodnocení interakce s fiat měnou³⁵ a reálnou ekonomikou. Tato interakce může probíhat prostřednictvím směny virtuální měny a reálné měny nebo směnou virtuální měny za zboží a služby. Takto je možné rozdělit tyto měny na 3 systémy:

- Uzavřený systém virtuální měny – v tomto systému není téměř žádné propojení mezi virtuální a reálnou ekonomikou a bývá používán zejména v počítačových hrách. Uživatel zaplatí vstupní poplatek, za který obdrží jistou sumu virtuální měny. Virtuální měna by měla být používána jen na nákup virtuálního zboží a služeb v rámci určité virtuální komunity. Tyto pravidla však bývají někdy porušována.
- Systém s jednosměrným tokem – virtuální měnu je možné získat směnou za fiat měnu za stanovený kurz, opačná směna však možná není.
- Systém s obousměrným tokem – virtuální měnu je možné získat směnou za měnu reálnou a naopak, rovněž je možné uhradit virtuální měnou virtuální i reálné zboží i služby.³⁶

Pro praní špinavých peněz jsou nejvhodnější digitální měny s tzv. systémem obousměrného toku, tedy ty, které je možné získat směnou za fiat měnu a rovněž je možné uhradit virtuální měnou virtuální i reálné zboží či služby.³⁷ Vzhledem k možnosti provádět těžko dohledatelné transakce v rámci digitální měny a možnosti kdykoliv směnít prostředky virtuální měny za prostředky fiat měny nebo za zboží, je tento způsob praní peněz jednodušší a pro pachatele méně nebezpečný než tradiční způsoby. K tomuto účelu jsou používány zejména virtuální měny v online počítačových hrách,

³⁴ ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚZ: *Pracovní dokument o praní peněz*. Ze dne 1. 2. 2013. s. 12. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-504.311%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>>

³⁵ Měna s nuceným oběhem neboli zákonná měna.

³⁶ Dokument Evropské centrální banky: *Virtuální měny*, z října 2012, str. 13 – 14. [cit. 2014-03-27] V anglickém znění dostupné z <<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>>

³⁷ Dokument Evropské centrální banky: *Virtuální měny*, z října 2012, s. 13 – 14. [cit. 2014-03-27] V anglickém znění dostupné z <<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>>

například Linden dollar ve hře Second life a kryptoměny, jakými jsou Bitcoin nebo Litecoin.

2.2.1 Bitcoin

Bitcoin je internetová open-source P2P platební síť, která vznikla v roce 2009, a zároveň pojmenování digitální měny používané v této síti. Konečné množství bitcoinů je předem známo a uvolňování bitcoinů do oběhu je definováno ve zdrojovém kódu sítě. V síti probíhají platby za minimální nebo žádné náklady. Bitcoin umožňuje pseudonymní držení a převod měny.

Ve Spojených státech amerických již probíhá několik trestních stíhání pro praní špinavých peněz, v nichž jsou mezi podezřelými osobami i správce internetové burzy, která umožňovala platby v bitcoinech³⁸, nebo osoby, které prováděly směnu³⁹. Převody a směny prováděné v digitální měně totiž též podléhají zákonům proti praní špinavých peněz. Povinné osoby musí tedy rovněž dodržovat jistá pravidla, zejména ohlašovat podezřelé transakce a transakce nad určitou hodnotu.

Finanční analytický útvar uvedl, že by měly být snahy o platby nad limity stanovené zákonem považované za významný rizikový faktor a vyzval povinné osoby, aby v souvislosti s nákupem nebo prodejem virtuálních měn byla jako velmi riziková k posouzení a rozhodnutí o dalších opatřeních posuzována každá platba v hodnotě nad 1000 eur a vždy jako podezřelá platba podle LegV oznamována transakce nad 15 000 eur.⁴⁰

Podle zprávy Kongresu Spojených států amerických, která se zabývala regulací Bitcoinu ve vybraných jurisdikcích, většina zemí, včetně samotné Evropské unie,

³⁸ Viz kauza Silk road, ve které je stíhán údajný vlastník této burzy, na které měly probíhat nelegální obchody, Ross Ulbricht. [cit. 2014-03-30] Dostupné z <<http://www.theguardian.com/technology/2013/nov/10/silk-road-internet-market-illegal-drugs-ross-ulbricht> >

³⁹ Viz případ Charlieho Shrema ze společnosti BitInstant.com. [cit. 2014-03-30] Dostupné z <<http://www.bbc.com/news/technology-25919482> >

⁴⁰ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR: Metodický pokyn č. 2 o přístupu povinných osob k digitálním měnám, Č. j.: MF-86584/2013/24, ze dne 16. září 2013. [cit. 2014-03-28] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/digitalni-meny-14568> >

považuje Bitcoin za rizikový a za potenciální nástroj praní špinavých peněz a dalších ilegálních aktivit.⁴¹

2.2.2 Online počítačové hry

Virtuální měny používané v počítačových hrách není možné přímo směnit za reálné zboží či služby, ale slouží hlavně k nákupu a prodeji zboží a služeb v rámci daného virtuálního světa. Praní peněz probíhá v rámci dané hry, přičemž jsou nakupovány předměty v prostředí tohoto virtuálního světa nebo v jeho rámci probíhají transakce, a následně jsou prostředky ve virtuální měně směněny za prostředky fiat měny.

Často si jedna osoba zakládá mnoho samostatných účtů s použitím falešné identity a transakce pak probíhají mezi těmito účty.⁴² Ideální jsou pro tento účel oboustranně směnitelné měny, ale tyto aktivity probíhají i s využitím systémů měn, které jsou oficiálně uzavřené a se kterými by tedy směna za fiat měny neměla být možná. K těmto směnám však v praxi dochází prostřednictvím internetových burz, jako například eBay. S podobným postupem se lze setkat u hry World of Warcraft.

⁴¹ Zpráva Kongresu USA z ledna 2014, Regulation of Bitcoin in selected jurisdiction. [cit. 2014-03-28] V anglickém znění dostupné z <http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf >

⁴² SULLINVAN, K.: *Virtual money laundering and fraud* ze dne 3. 4. 2008. [cit. 2014-04-01] Dostupné z <<http://www.bankinfosecurity.com/virtual-money-laundering-fraud-a-809/op-1> >

3 Legalizace výnosů z trestné činnosti a organizovaný zločin

Praní peněz je v současné společnosti nezbytnou součástí organizovaného zločinu a souvisí tak s nezávažnějšími formami trestné činnosti.⁴³ Organizovaný zločin lze vymezit jako soustavnou a plánovitou trestnou činnost páchanou hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činnosti a primárním cílem je dosažení vysokého zisku.⁴⁴ Proto se zaměřuje zejména na oblasti, kde se objevuje příležitost dosažení zisku.

Organizovaný zločin lze tedy charakterizovat jako specifickou formu podnikání založenou na nelegálních aktivitách. Dalším znakem je organizace tzv. krycích aktivit, mezi které patří i praní peněz. Je páchán celý řetězec trestné činnosti, který činí organizovaný zločin těžko odhalitelným a stíhatelným. Proto zde selhává tradiční schéma odhalování a stíhání trestné činnosti, které postupuje od zjištěného jednotlivého trestného činu a jeho oběti k pachateli. Náklady vynaložené na tzv. krycí aktivity jsou kompenzovány vyšší ziskovostí základních výdělečných aktivit.⁴⁵

Podle definice Evropské unie⁴⁶ lze za organizovaný zločin považovat všechny trestné činy, za které lze uložit trest odnětí svobody nebo opatření omezující osobní svobodu s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky nebo vyšší trest, páchané skupinou (více než dvěma osobami), za účelem získání, přímo či nepřímo, finanční výhody nebo jiné hmotné výhody. Tato skupina není vytvořena nahodile, aby okamžitě páchala trestné činy, a její členové nemusí nutně mít přesně vymezené úlohy a u níž není nezbytná kontinuita členství ani rozvinutá struktura.

Dle definice Organizace spojených národů⁴⁷ je organizovaná zločinecká skupina definována jako skupina tří nebo více osob, existující po určité časové období a

⁴³ PELC, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In JELÍNEK, J.: *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 203.

⁴⁴ MUSIL, J.: Organizovaná kriminalita. In NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J.: *Kriminologie*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2004. s. 324.

⁴⁵ SCHEINOST, M.: Pojetí organizovaného zločinu a jeho vztah k dalším kategoriím kriminality In CEJP, M. a kol.: *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s. 21 – 22.

⁴⁶ Čl. 1 Rámcového rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. 10. 2008 o boji proti organizované trestné činnosti.

⁴⁷ Čl. 2 Úmluvy organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=139719> >

jednající ve vzájemné shodě s cílem spáchat jeden či více závažných trestných činů, aby získala, přímo či nepřímo, finanční nebo jiný hmotný prospěch.

Tyto definice jsou tedy širší než kriminologická definice a lze pod ně zahrnout i značnou část ekonomické kriminality včetně tzv. kriminality bílých límečků, pokud při ní dochází k dlouhodobější trestné činnosti několika pachatelů jednajících ve shodě. Dle Scheinosta⁴⁸ by toto pojetí mělo vést k větší účinnosti potírání rozsáhlejšího spektra závažných forem trestné činnosti, protože umožňuje širší nasazení mimořádných prostředků a efektivnější mezinárodní spolupráci při jejich odhalování a stíhání.

Praní špinavých peněz je jedním ze znaků vyššího vývojového stupně organizovaného zločinu. Nakládání se ziskem těchto skupin lze rozdělit do třech fází:

- V průběhu první fáze je zisk plynoucí z této trestné činnosti zpravidla investován do oblasti osobních potřeb členů a vedení zločineckých organizací. Tedy nákup nemovitostí, automobilů, šperků a podobně (ne vždy však musí jít o luxusní movitý či nemovitý majetek).
- V průběhu druhé fáze je investován do vybavení a nákladů zločinecké organizace, například do komerčních nemovitostí, dopravních prostředků a zbraní. První a druhá fáze mohou probíhat za určitých okolností i současně a prostředky realizované v těchto fázích obvykle nejsou v podmínkách České republiky předmětem praní špinavých peněz.
- Třetí fáze bývá realizována, až když vzniká nadstandartní zisk, a právě tento zisk se stává předmětem praní špinavých peněz.⁴⁹

FATF odhaduje, že až 70% zisků organizovaného zločinu je propráno prostřednictvím finančního systému. Odhadovaný světový obrat organizovaného zločinu je 2,7 – 4,4% světového HDP. Lze tedy předpokládat, že ze zisků organizovaného zločinu projde procesem praní špinavých peněz částka odpovídající

⁴⁸SCHEINOST, M.: Pojetí organizovaného zločinu a jeho vztah k dalším kategoriím kriminality In CEJP, M. a kol.: *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s. 21.

⁴⁹BUDKA, I., DVOŘÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti: *Kriminalistika*, 2000, roč. 33, č. 4, s. 274.

2,5% světového HDP.⁵⁰ S využitím údajů o světovém HDP zveřejněných Světovou bankou⁵¹ lze tedy odhadnout, že v roce 2012⁵² procesem praní špinavých peněz prošlo přibližně 1,8 bilionu USD, tedy asi 36 bilionů Kč.

Z výzkumů vyplývá, že organizovaný zločin v státech, které jsou členy Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, produkuje menší zisk než organizovaný zločin v rozvojových zemích a v zemích v přechodné fázi.⁵³

Největší příjem z nadnárodního organizovaného zločinu pochází z nezákonné distribuce drog, což představuje přibližně 20 % veškerých výnosů z trestné činnosti a asi polovinu výnosů z nadnárodního organizovaného zločinu. Výnosy související s drogami, které jsou k dispozici k proprání, představují částku asi 0,4 - 0,6 % světového HDP.⁵⁴

Výsledky dále naznačují, že dvě třetiny propíraných peněz z celého světa jsou převáděny asi do 20 zemí. Většina těchto zemí je rozvinutých a má rozsáhlou legální ekonomiku. Mezi těmito zeměmi se nachází i omezený počet velmi malých offshore zemí. Pokud bychom těchto 20 zemí kategorizovali podle oblastí, model naznačuje, že 31 % světového praní špinavých peněz z organizovaného zločinu probíhá v Severní a Jižní Americe, 31 % v Evropě a 5 % v Asii.⁵⁵

Atraktivita dané země pro praní peněz záleží na požadavcích pachatele. Některé země jsou přitažlivější pro ty, kdo požadují bankovní služby, které umožní jednoduché operace s hotovostními prostředky, zatímco jiné budou přitažlivé pro ty, kdo požadují odborné bankovní služby. Pro tyto záležitosti je zásadní rozsah, v němž právní řád dané země zakazuje poskytování služeb umožňujících praní špinavých peněz, a zda má

⁵⁰ ÚŘAD OSN PRO DROGY A KRIMINALITU: *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 49-50.

⁵¹ Dostupné z

<http://search.worldbank.org/quickview?name=%3Cem%3EGDP%3C%2Fem%3E+%28current+US%24%29&id=NY.GDP.MKTP.CD&type=Indicators&cube_no=2&qterm=GDP > [cit. 2014-04-19]

⁵² Statistiky pro rok 2013 zatím nejsou dostupné.

⁵³ ÚŘAD OSN PRO DROGY A KRIMINALITU: *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 50-51.

⁵⁴ ÚŘAD OSN PRO DROGY A KRIMINALITU: *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 6.

⁵⁵ Tamtéž s. 55.

finanční sektor odborné znalosti a kapacitu k provedení těchto služeb. Navíc, země, které mají společné určité charakteristiky, včetně společného etnického původu, společného jazyka, pravidelného a rozsáhlého obchodu a společných hranic budou pro osoby peroucí špinavé peníze atraktivnější. Bude zde totiž snazší uzavřít obchod.⁵⁶ Tyto principy neplatí výlučně jen pro organizovaný zločin.

Na území České republiky došlo v posledních letech podle statistik z roku 2012⁵⁷, zjištěných prostřednictvím expertního dotazování pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky a celní správy, ke změně poměru mezi plně rozvinutými skupinami, které mají třístupňovou řídicí strukturu, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, na druhém stupni relativně samostatně operující jednotky a na nejnižší úrovni řadoví členové a externisté, a neúplně rozvinutými skupinami, ve prospěch plně rozvinutých. Zatímco v 90. letech minulého století tvořily plně rozvinuté skupiny jen asi jednu třetinu, v roce 2012 jich bylo zaznamenáno 41%.

Poměr občanů České republiky a cizinců na účasti organizovaných zločineckých skupin je vyrovnaný, i když do roku 2012 převažovali zahraniční účastníci. Vedle ryze mezinárodních a domácích zločineckých skupin jsou rozeznávány ještě skupiny smíšené. Při jejich porovnání z hlediska vedoucí role převažují skupiny, ve kterých tuto roli vykonávají cizinci. V oblasti organizovaného zločinu na území České republiky mají nejvýraznější zastoupení Vietnamci, Rusové, Ukrajinci, Albánci a Slováci.⁵⁸

Vzestup praní špinavých peněz mezi aktivitami organizovaných zločineckých skupin je možné zaznamenat od roku 2009. V roce 2012 již patří mezi jejich nejrozšířenější formy činnosti.⁵⁹

V České republice dle policejních odhadů činil celkový zisk zločineckých organizací v roce 2001 celkem 418 miliard Kč, což představuje zhruba 20 % HDP. Dle odhadů Ministerstva financí je průměrný roční výnos z ekonomické kriminality 170-180

⁵⁶ Tamtéž s. 67.

⁵⁷ CEJP, M.: Organizovaný zločin na území České republiky v roce 2012. Základní charakteristiky skupin a jejich nelegálních aktivit. In *Analýza trendů kriminality v roce 2012*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 28. [cit. 2014-05-25] Dostupné z <<http://www.ok.cz/iksp/docs/411.pdf>>

⁵⁸ Tamtéž s. 30.

⁵⁹ Tamtéž s. 32.

miliard Kč, z nichž projde procesem praní špinavých peněz ročně asi 80-90 miliard Kč.⁶⁰

⁶⁰ TRDLICOVÁ, K.: Ekonomická kriminalita v kontextu organizovaného zločinu. In CEJP, M. a kol.: *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s. 116.

4 Mezinárodní právní úprava a právní úprava Evropské unie

Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (Vídeňská úmluva) byla přijata 19. 12. 1988 a obsahuje závazek členských států vytvořit samostatnou skutkovou podstatu trestného činu praní špinavých peněz.⁶¹

„40 doporučení FATF“ (Financial Action Task Force) - Finanční akční výbor - je mezivládní organizace, která má celosvětový vliv při vytváření standardů a hodnocení jurisdikcí v oblasti boje proti praní špinavých peněz, financování terorismu, financování šíření zbraní hromadného ničení a dalších souvisejících hrozbách vůči integritě mezinárodního finančního systému.

FATF byl založen v roce 1989. V roce 1990 vydal tzv. 40 doporučení v boji proti praní špinavých peněz, která byla v roce 2001 doplněna o 9 speciálních doporučení v boji proti financování terorismu. Doporučení FATF byla podruhé revidována v roce 2003 a spolu s 9 zvláštními doporučeními byla přijata více než 180 státy a stala se univerzálně uznávaným standardem v prevenci praní peněz a boji proti financování terorismu. Těchto 40+9 doporučení bylo ještě několikrát revidováno, nejnověji v únoru 2012.⁶²

V roce 1995 vznikla tzv. Egmontská skupina, která na základě doporučení FATF ohledně oznamování podezřelých transakcí a výměny informací mezi státy podporuje spolupráci mezi finančními zpravodajskými jednotkami, jimž se podezřelé transakce v jednotlivých státech oznamují.⁶³ Členem této skupiny je za Českou republiku Finanční analytický útvar.⁶⁴

Česká republika není členem FATF, ale tzv. regionálního uskupení podle FATF, tedy výboru MONEYVAL při Radě Evropy. FATF má celkem 36 členů (včetně

⁶¹ Čl. 3 písm. b) této úmluvy, celý text úmluvy je dostupný zde http://www.psp.cz/eknih/1990fs/tisky/t0358_01.htm

⁶² Internetové stránky FATF [cit. 2014-04-19] Dostupné z <http://www.fatf-gafi.org/pages/aboutus/>

⁶³ BĚLOHLÁVEK, A., ŘEZNÍČEK, T.: Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 1-2. s. 32.

⁶⁴ Seznam členů Egmontské skupiny dostupný z <http://www.egmontgroup.org/membership/list-of-members> [cit. 2014-04-19]

Evropské komise) a 8 přidružených členských uskupení. Tímto způsobem je k dodržování FATF standardů zavázáno přes 180 jurisdikcí. Na práci FATF se také podílí přes 20 mezinárodních organizací se statutem pozorovatele.⁶⁵

Moneyval (Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu) byl založen v roce 1997. Od 1. 1. 2011 byl Moneyval povýšen na nezávislý monitorovací orgán v rámci Rady Evropy, jenž je přímo odpovědný Výboru ministrů. Při své činnosti vychází z 40+9 speciálních doporučení FATF proti praní špinavých peněz. Hlavním úkolem je vypracovat příslušnou dokumentaci, včetně dotazníků pro sebehodnocení a vzájemného hodnocení, a sledovat a hodnotit soulad s příslušnými normami proti praní špinavých peněz a financování terorismu. Bývají vypracovány zprávy, které hodnotí vnitrostátní úpravu v rámci této problematiky, a které rovněž obsahují doporučení směřující k zvýšení účinnosti vnitrostátních opatření. Mezi další úkoly patří zvyšování povědomí o problematice praní špinavých peněz a financování terorismu a aktivní přispívání ke globálnímu boji proti nim. V současné době má Moneyval 30 členů.⁶⁶

Úmluva o praní, sledování, zabavení a propadnutí výnosů z trestné činnosti (Štrasburská úmluva)⁶⁷ z 8. 11. 1990. Cílem je podpora mezinárodní spolupráce při identifikaci, vyhledávání, zmrazování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti.⁶⁸ Mimo jiné umožnila bezproblémovou výměnu informací o šetřených subjektech mezi partnerskými finančními jednotkami signatářských zemí.⁶⁹ Byla novelizována tzv. Druhou Štrasburskou úmluvou dne 1. 5. 2008.

⁶⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR – ODBOR FINANČNÍ ANALYTICKÝ: Mezinárodní spolupráce a instituce ze dne 19. 8. 2013. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/mezinarodni-spoluprace-a-instituce >

⁶⁶ COUNCIL OF EUROPE: Moneyval in brief. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/About/MONEYVAL_in_brief_en.asp >

⁶⁷ Úplné znění úmluvy v anglickém jazyce dostupné z <<http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/141.htm> > [cit. 2014-04-19]

⁶⁸ Internetové stránky Evropské komise. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <https://e-justice.europa.eu/content_confiscation-94--maximize-cs.do >

⁶⁹ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých

Směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. 6. 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní špinavých peněz ve znění novely **2001/97/ES**. Tato směrnice měla preventivní funkci a snažila se předcházet legalizaci výnosů z trestní činnosti. Na jejím základě byly stanoveny skutkové podstaty trestných činů postihujících praní špinavých peněz.⁷⁰ Zavázala členské státy Evropské unie, aby zanesly do národních právních řádů jako trestný čin legalizaci výnosů z trestné činnosti, a požadovala, aby na finanční instituce a další subjekty přicházející do styku s peněžními prostředky delegovaly povinnost poskytovat součinnost při odhalování podezřelých aktivit.

Úmluva Rady Evropy o kyberkriminalitě⁷¹ z 23. 11. 2001 byla první úmluvou zaměřenou na trestné činy spáchané prostřednictvím internetu. Hlavním cílem úmluvy je prosazovat společnou trestní politiku zaměřenou na ochranu společnosti proti počítačové trestné činnosti, a to zejména přijetím příslušných právních předpisů a posílení mezinárodní spolupráce.⁷²

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu⁷³ ze dne 16. 10. 2005. Cílem této směrnice je předcházet zneužívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu. Zrušuje směrnici 91/308/EHS. Stanovila, co se považuje za praní špinavých peněz, určila povinné osoby, které musí provádět hloubkovou kontrolu a vyplnit oznámení o podezřelé transakci, pokud mají podezření na praní peněz nebo financování terorismu. Hloubková kontrola klienta zahrnuje zjištění a ověření

peněz v České republice ze dne 2. 1. 2012. s. 3 [cit. 2014-04-19] Dostupné z http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf >

⁷⁰ TOMÁŠEK, M.: Vybrané aspekty novely směrnice ES proti praní peněz ze dne 18. 3. 2004. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://bankovnictvi.ihned.cz/c1-14103630-vybrane-aspekty-novely-smernice-es-proti-prani-penez> >

⁷¹ Úplné znění úmluvy dostupné z <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm> > [cit. 2014-04-19]

⁷² COUNCIL OF EUROPE: Convention on Cybercrime. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Summaries/Html/185.htm> >

⁷³ Úplné znění úmluvy dostupné z <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:309:0015:0036:en:PDF> >

totožnosti klienta, získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu, případné zjištění totožnosti skutečného vlastníka a ověření totožnosti právnické osoby, která vlastní nebo kontroluje klienta nebo jejímž jménem je činnost prováděna. Stanovila též povinnost států EU zřídit finanční zpravodajskou jednotku jako ústřední vnitrostátní jednotku. Tyto jednotky přijímají, vyžadují, analyzují a sdělují příslušným orgánům informace, které se týkají případného praní špinavých peněz nebo financování terorismu.⁷⁴

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU o zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii⁷⁵ ze dne 3. 4. 2014. Tato směrnice zejména prohlubuje harmonizaci konfiskace výnosů z trestné činnosti, rámcově upravuje zajišťování výnosů, právní záruky dotčených s tím spojené a rovněž povinnost vést a předávat příslušné statistické údaje.⁷⁶ Vedle klasických konfiskací přímo prokázaných výnosů od odsouzených pachatelů trestné činnosti upravuje více možností konfiskace v případech útěku či nemoci pachatelů a konfiskace majetku třetích stran a zavádí tzv. rozšířené konfiskace. Cílem této směrnice je ulehčit členským státům konfiskaci výnosů z trestné činnosti z mezinárodního a organizovaného zločinu.⁷⁷

⁷⁴ EUROPA PŘEHLEDY PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU: Praní peněz: předcházení zneužití finančního systému ze dne 7. 4. 2011. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_organised_crime/l24016_a_cs.htm>

⁷⁵ České znění dostupné z <<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=CS&f=PE%20121%202013%20REV%202>> [cit. 2014-03-20]

⁷⁶ ŠVARC, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva za litevského předsednictví v Radě EU: *Trestněprávní revue*, 2014, č. 1, s. 27.

⁷⁷ Dokument Rady Evropské unie ze dne 3. 12. 2013. [cit. 2014-03-20] Dostupné z <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139872.pdf>

5 Legalizace výnosů z trestné činnosti a opatření proti ní v české právní úpravě

V rámci problematiky praní špinavých peněz jsou velmi důležitá zejména preventivní opatření. Dle posledních výzkumů je celosvětově zadrženo či zajištěno méně než 1% výnosů z trestné činnosti, které jsou ve finančním systému propírány.⁷⁸ Úprava v českém právním řádu se v průběhu posledních let sice výrazně zlepšila, nedá se však říct, že by byly opatření dostatečně efektivní.

5.1 Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (LegV), s účinností od 1. 9. 2008 nahradil předchozí několikrát novelizovaný zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Implementoval směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. 10. 2005, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, a směrnici Komise 2006/70/ES ze dne 1. 8 2006, kterou se stanoví prováděcí opatření ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES. Jedním z důvodů nahrazení výše zmiňovaného zákona byl tlak ze strany Evropské unie a některých mezinárodních organizací, například Výboru Moneyval, způsobený zvyšováním požadavků evropského práva a těchto organizací na účinnou kontrolu a vynucování plnění stanovených povinností v oblasti praní špinavých peněz.⁷⁹

Hlavním cílem opatření obsažených v tomto zákoně je zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci příjmů z trestné činnosti a financování terorismu a zabezpečení uchovávání stop po přesunech majetku, včetně záznamu o tom, od koho, prostřednictvím koho a ke komu se tyto prostředky přemísťovaly.⁸⁰

⁷⁸ ÚŘAD OSN PRO DROGY A KRIMINALITU: *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 6. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://lpxp.sweb.cz/407.pdf>>

⁷⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2008 Sb. s. 42. [cit. 2014-04-23]

Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=385&CT1=0>>

⁸⁰ Tamtéž s. 37.

Výčet povinných osob se nachází v ustanovení § 2 LegV. Tyto osoby jsou rozděleny do čtyř kategorií. V první skupině jsou povinné osoby označeny jako úvěrové instituce, tedy zejména banky a spořitelny a úvěrní družstva. Subjekty v druhé skupině jsou označeny pojmem finanční instituce. Jsou to instituce, které se názvem nebo činností stávají povinnou osobou, pokud nejsou úvěrovou institucí. V další skupině jsou povinnými osobami subjekty vykonávající specializované činnosti a osoby vykonávající specializované profese při výkonu v zákoně uvedených specializovaných činnostech.⁸¹ V poslední skupině jsou osoby poskytující jiné osobě v zákoně definované služby, pokud nespádají pod předchozí kategorie.

Povinnost identifikace vzniká v případě, kdy je povinná osoba účastníkem obchodu v hodnotě převyšující částku 1 000 eur a též v případě podezřelého obchodu, vzniku obchodního vztahu či uzavření smlouvy o účtu bez ohledu na výše zmíněný limit.⁸² V případě, že klient identifikaci odmítne či vznikne důvodná pochybnost o pravosti předkládaných dokumentů, musí povinná osoba odmítnout uskutečnit obchod nebo uzavřít obchodní vztah.⁸³

Postup při podezřelém obchodu je upraven v hlavě III. tohoto zákona a oznamovacím místem je Ministerstvo financí ČR (Finanční analytický útvar). V případě hrozícího nebezpečí, kdy by mohlo být bezodkladným splněním finanční operace zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosů z trestné činnosti nebo prostředků určených k financování terorismu, může dojít k odložení splnění příkazu klienta.⁸⁴

Advokát, který se dozví o skutečnostech, které by vedly k oznámení podezřelého obchodu⁸⁵ při poskytování právních porad, následným ověřováním právního postavení klienta, při obhajobě v trestním řízení, zastupování klienta v řízení před soudy, nebo poskytování jakýchkoliv právních porad týkajících se těchto řízení, nečiní toto

⁸¹ REZKOVÁ, M.: Náhled do vybrané problematiky zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. *Jurisprudence*. 2009, roč. 18, č. 3, s. 12.

⁸² §7 LegV

⁸³ § 15 LegV

⁸⁴ § 20 LegV

⁸⁵ Podle § 18 LegV.

oznámení Finančnímu analytickému útvaru, ale České advokátní komoře a notář Notářské komoře České republiky.⁸⁶

Daný zákon rovněž zavádí kategorii politicky exponovaných osob⁸⁷, do které zahrnuje osoby ve významných veřejných funkcích a jejich rodinné příslušníky. Za základ určení, kdo je politicky exponovanou osobou, by měl být považován fakt, že této osobě byly svěřeny významné veřejné funkce s minimálně celostátní působností, nikoli na nižších úrovních.⁸⁸ Vůči těmto osobám mají povinné osoby vždy kontrolní povinnost a povinnost zjišťovat původ prostředků.

Podnikatel a právnická osoba, která není podnikatelem, pokud je oprávněna poskytovat jako službu některou z činností uvedených v ustanovení o povinných osobách § 2 odst. 1 LegV, má, pokud přijímá platbu v hotovosti ve výši 15 000 eur nebo vyšší, z tohoto jednotlivého obchodu povinnost provést identifikaci klienta a odmítnout uskutečnění obchodu, pokud existuje pochybnost o pravdivosti poskytnutých údajů či jestliže se klient odmítne podrobit identifikaci. V případě pochybnosti o původu finančních prostředků mají oznamovací povinnost.⁸⁹

Fyzická osoba při vstupu do České republiky z oblasti mimo území Evropské unie a při výstupu z České republiky do takové oblasti je povinna písemně oznámit celnímu úřadu dovoz a vývoz platných platidel v české nebo cizí měně, cestovních šeků nebo peněžních poukázek směnitelných za hotové peníze, cenných papírů a dalších investičních nástrojů, které jsou podepsané, ale neobsahují jméno příjemce v úhrnné hodnotě 10 000 eur nebo vyšší. Tuto povinnost má i právnická osoba, která tyto věci dováží nebo vyvází a plní ji za ní fyzická osoba, která má tyto věci při sobě při překročení hranice území Evropských společenství. Povinnost oznámit celnímu úřadu zásilku a zajistit, aby mu byla předložena ke kontrole má i osoba odesílající z České republiky mimo území Evropské unie nebo přijímající odtud poštovní nebo jinou zásilku, která obsahuje výše uvedené věci v úhrnné hodnotě 10 000 eur nebo vyšší. Tuto oznamovací povinnost má osoba i tehdy, když tyto věci dováží nebo vyvází anebo v

⁸⁶ § 27 LegV

⁸⁷ Definice se nachází v § 4 odst. 5 LegV.

⁸⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2008 Sb. s. 46. [cit. 2014-04-23]

Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=385&CT1=0>

⁸⁹ § 28 LegV

zásilce přijímá nebo odesílá v průběhu 12 po sobě jdoucích měsíců v úhrnné hodnotě 10 000 eur nebo vyšší a vzniká v době, kdy je osobě známo, že stanovené hranice bude dosaženo.⁹⁰

Část šestá LegV obsahuje ustanovení o správních deliktech v případě porušení povinností uložených tímto zákonem. Je možné uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč a dále též propadnutí věci, jestliže věc náleží pachateli a byla použita ke spáchání správního deliktu, správním deliktem získána nebo nabyta za věc tímto deliktem získanou. Není-li uloženo propadnutí takové věci, rozhodne se o jejím zabránění, jestliže náleží pachateli, kterého nelze za správní delikt stíhat, nenáleží pachateli správního deliktu nebo mu nenáleží zcela, nebo vlastník není znám. Propadnutí věci nelze uložit a věc nelze zabrat, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze správního deliktu.⁹¹

⁹⁰ § 41 LegV

⁹¹ § 51 LegV

5.2 Finanční analytický útvar

Podle 29. doporučení FATF⁹² by měly státy zřídit finanční zpravodajskou jednotku, která slouží jako orgán s celostátní působností pro příjem a analýzu oznámení o podezřelém obchodu a dalších informací týkajících se praní peněz, souvisejících predikativních trestných činů a financování terorismu, a pro postupování výsledků analýzy. Tato jednotka by měla být oprávněna získávat dodatečné informace od povinných osob a měla by mít rychlý přístup k finančním a správním informacím a k informacím z trestního řízení, které potřebuje pro řádné vykonávání svých funkcí.

Takovou jednotkou je v České republice Finanční analytický útvar, který spadá pod Ministerstvo financí České republiky. Finanční analytický útvar byl zřízen k datu účinnosti zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, tedy 1. 7. 1996. Mezi základní úkoly Finančního analytického útvaru patří přijímat oznámení o podezřelých obchodech od povinných osob a šetřit je, kontrolovat, zda povinné osoby plní stanovené povinnosti, zajišťovat spolupráci se zahraničními institucemi. Mimo to zpracovává v oblasti své působnosti návrhy zákonů a prováděcích předpisů, včetně jejich harmonizace s právními předpisy Evropské unie, podílí se i na jejich tvorbě a zastupuje Českou republiku v rámci zahraničních institucí⁹³, například v rámci tzv. Egmonstské skupiny.

Vzhledem k těmto úkolům byla mezi Policií České republiky a Finančním analytickým útvarem podepsána smlouva, která stanovila principy spolupráce s policejními útvary a určila Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování jako jediného příjemce trestních oznámení podaných Finančním analytickým útvarem.⁹⁴

⁹² 40 doporučení FATF [cit. 2014-04-19] Dostupné z <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Metodika_2013-08-19_Doporuceni-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf>

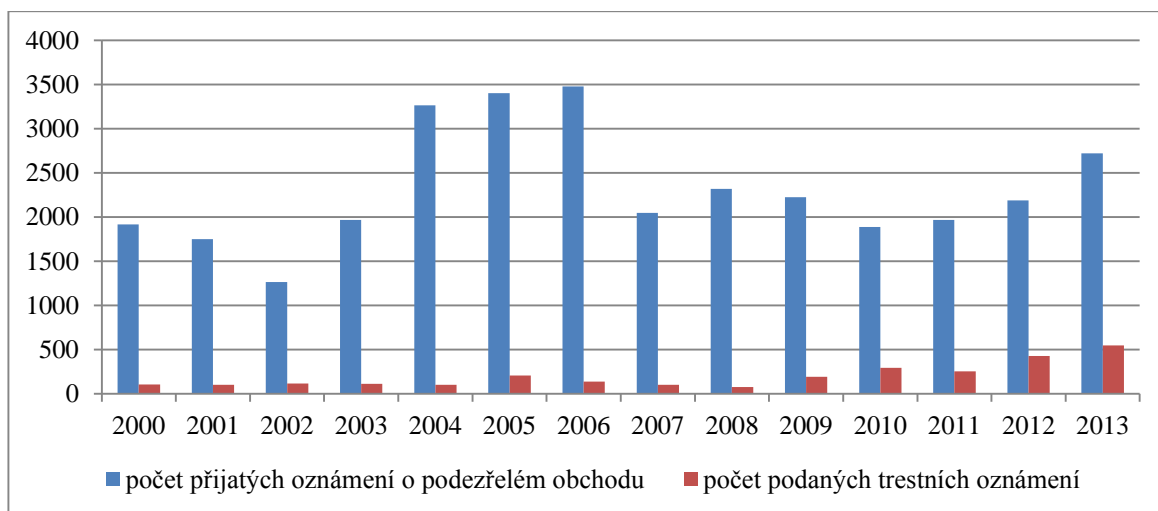
⁹³ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2013*. Ze dne 17. 3. 2014. s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2013/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeh-17323>>

⁹⁴ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice* ze dne 2. 1. 2012. s. 3-4 [cit. 2014-04-19] Dostupné z <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf>

Finanční analytický útvar je technicky oddělen od jiných pracovišť Ministerstva financí a jsou v něm uplatňována taková organizační, personální a jiná opatření, která zaručují, že se získanými citlivými informacemi nepříjde do styku nepovolaná osoba.⁹⁵

K šetření oznámení je Finanční analytický útvar vybaven řadou pravomocí. Od povinných osob může požadovat veškeré informace ke klientům i prováděným obchodům, má neomezený přístup i k bankovním informacím a datům finančních úřadů. Má pravomoc zajistit prostředky či majetek až na šest dní, pokud hrozí nebezpečí znemožnění zajištění výnosu.⁹⁶

Graf zobrazuje poměr přijatých oznámení o podezřelém obchodu a podaných trestních oznámení.⁹⁷

⁹⁵ § 31 odst. 5 LegV

⁹⁶ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice* ze dne 2. 1. 2012, s. 4 [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf>

⁹⁷ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2013*. Ze dne 17. 3. 2014, s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2013/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeh-17323>>

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2012*. Ze dne 17. 3. 2014, s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2012/zadej-nazev-nove-stranky-11484>>

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2011*. Ze dne 7. 2. 2012, s. 5. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2011/zprava-o-cinnosti-2011-9337>>

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Zpráva o výsledcích činnosti Finančně analytického útvaru za období let 2000-2008*. Ze dne 8. 2. 2009, s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2008/zprava-o-vysledcich-cinnosti-2000-2008-9329>>

6 Legalizace výnosů z trestné činnosti právníckými osobami a jejich trestní odpovědnost

Právnícké osoby vystupují velmi často jako instituce, prostřednictvím nichž je stále častěji páchána velmi závažná trestná činnost, neboť rozvoj složité struktury společnosti a její ekonomiky poskytuje mnohem více příležitostí než v minulosti k páchání společensky škodlivé, svou povahou čistě kriminální, činnosti. Postih fyzických osob jednajících za právnícké osoby se v této situaci ukazuje jako nedostatečně účinný, protože se buď vůbec ve složité struktuře právníckých osob, často nadnárodního charakteru, nedaří zjistit individuálně odpovědnou osobu, a pokud se to i podaří, naráží uplatnění její trestní odpovědnosti na důkazní obtíže, které často vedou k zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby. Je-li pak už některá fyzická osoba odsouzena, neplní její postih z hlediska další trestné činnosti páchané v rámci právnícké osoby dostatečně své funkce, poněvadž se zpravidla nedotkne vlastní činnosti právnícké osoby, jejích materiálních zdrojů a personálních předpokladů pro pokračování v kriminální činnosti. Některé právnícké osoby dokonce uložené trestní sankce odsouzeným fyzickým osobám i různým způsobem kompenzují.⁹⁸ Spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti není u právníckých osob ničím neobvyklým. Může se tak dít v souvislosti s jinými trestnými aktivitami této právnícké osoby nebo i za úplatu v případě, že predikativní trestný čin spáchala jiná osoba.

Přítomnost ilegálních zisků, které jsou považovány za nabyté zákonným způsobem, vytváří z ekonomického pohledu nerovnováhu mezi podnikateli, jež mají k dispozici nelegální prostředky a těmi, kteří je nemají. Tím dochází k deformaci tržního prostředí, což má důsledky i v ostatních společenských vztazích.⁹⁹

Trestním postihem právníckých osob se sleduje účinnější ochrana společenských zájmů, neboť hrozba a výkon trestních sankcí, které mohou být zpravidla podstatně přísnější než u fyzických osob, mohou náležitě ovlivnit chování právnícké osoby v daném společenském a ekonomickém prostředí, když v případě odsouzení postihují

⁹⁸ ŠÁMAL, P.: K trestněprávní odpovědnosti právníckých osob. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 11, s. 20.

⁹⁹ PELC, V.: Odpovědnost právníckých osob za trestný čin praní peněz. In JELÍNEK, J.: *Trestní odpovědnost právníckých osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 203.

právníckou osobu v jejím samotném ekonomickém základu a navíc působí i svým společensky odsuzujícím dopadem na pověst právnické osoby.¹⁰⁰

Zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (TOPO), který byl přijatý v roce 2011 a účinný od 1. 1. 2012, byla zavedena do českého právního řádu trestní odpovědnost právnických osob. Tento zákon má povahu tzv. vedlejšího trestního zákona, který je ve vztahu speciality k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Nestanoví-li TOPO jinak, použije se trestní zákoník, není-li to z povahy věci vyloučeno. Trestní odpovědnost právnických osob i po přijetí tohoto zákona zůstává jen doplňkem trestní odpovědnosti osob fyzických.¹⁰¹ Podle tohoto zákona nejsou trestně odpovědné Česká republika a územní samosprávné celky při výkonu veřejné moci. Jejich majetková účast na právnické osobě však nevylučuje trestní odpovědnost takové právnické osoby.¹⁰²

Tento zákon mění jednu ze základních zásad českého trestního práva hmotného, zásadu individuální odpovědnosti, na zásadu nezávislé souběžné trestní odpovědnosti fyzické a právnické osoby. Jako novou přináší zásadu trestní odpovědnosti nástupce právnické osoby.¹⁰³

Právnícké osoby však nejsou trestně odpovědné za spáchání všech trestních činů. Taxativní výčet 84 zločinů a přečinů, za které mohou být odpovědné, obsahuje ustanovení § 7 TOPO. V tomto výčtu se nachází i trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Konkrétní forma zavinění se dovozuje z formy zavinění fyzické osoby, která za právnickou osobu jedná.¹⁰⁴

Právnícká osoba jako abstraktní společenský útvar nemůže fakticky projevit svoji vůli, proto za ní její vůli musí projevit fyzická osoba nebo několik fyzických osob. Jednáním právnické osoby se rozumí jednání některé z fyzických osob jménem

¹⁰⁰ ŠÁMAL, P.: K trestněprávní odpovědnosti právnických osob. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 11, s. 20.

¹⁰¹ JELÍNEK, J.: Trestní odpovědnost právnických osob. In *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 363 - 364.

¹⁰² § 6 odst. 1 a 2 TOPO

¹⁰³ JELÍNEK, J., HERCZEG, J.: *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. s. 23-24.

¹⁰⁴ JELÍNEK, J.: Trestní odpovědnost právnických osob. In *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 373.

právnícké osoby, v jejím zájmu, nebo v rámci její činnosti, za předpokladu, že je takové jednání právnícké osobě přičitatelné.¹⁰⁵ Trestným činem spáchaným právníckou osobou se tedy rozumí protiprávní čin spáchaný jejím jménem nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak

- statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba, která je oprávněna jménem nebo za právníckou osobu jednat,
- ten, kdo u této právnícké osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není výše uvedenou osobou,
- ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnícké osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnícké osoby,
- zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v předcházejících bodech (dále jen zaměstnanec).¹⁰⁶

Právnícké osobě lze přičítat spáchání trestného činu, jestliže byl spáchán jednáním orgánů právnícké osoby nebo oprávněných osob. Dále lze právnícké osobě přičítat jednání zaměstnance na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnícké osoby nebo oprávněných osob anebo proto, že orgány právnícké osoby nebo oprávněné osoby neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.¹⁰⁷

Trestní odpovědnosti právnícké osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala uvedeným způsobem.¹⁰⁸ Právnícké osobě lze přičítat i spáchání trestného činu když k jednání došlo před vznikem právnícké osoby, když právnícká osoba vznikla, ale soud rozhodl o její neplatnosti, dále v případě, že právní úkon, který měl založit oprávnění k jednání za právníckou osobu, je neplatný nebo

¹⁰⁵ JELÍNEK, J., HERCZEG, J.: *Zákon o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. s. 64-65.

¹⁰⁶ § 8 odst. 1 TOPO

¹⁰⁷ JELÍNEK, J., HERCZEG, J.: *Zákon o trestní odpovědnosti právníckých osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. s. 72.

¹⁰⁸ § 8 odst. 3 TOPO

neúčinný, nebo když jednající fyzická osoba není za takový trestný čin trestně odpovědná.¹⁰⁹

V souvislosti s otázkou praní peněz se jeví být nejproblematictější možnost přičitatelnosti jednání zaměstnance a možnost spáchat trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti, zejména v případě velkých společností s ohledem na jejich možnost a rozsah kontroly. Pro tyto společnosti může být rizikové neprovedení takových opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat. Především neprovedly-li jejich orgány povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřízeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu. Jaká opatření musí zavést, aby předešly praní peněz, předepisuje zejména LegV. Jde o povinnost zavést a uplatňovat postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem plnění povinností stanovených tímto zákonem. V této souvislosti je povinná osoba povinna vypracovat písemně systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření, který obsahuje zákonem přesně stanovený okruh otázek. Povinná osoba zároveň musí nejméně jednou ročně zajistit školení zaměstnanců, kteří se mohou dostat do kontaktu s podezřelými obchody. V případě nesplnění těchto povinností vzniká možnost přičitatelnosti jednání zaměstnance právnické osobě v případě spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti.¹¹⁰

Pro právnickou osobu může mít praní peněz i další negativní dopady kromě možnosti uložení sankce. Jedním z důsledků spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti je i nemožnost plnit veřejné zakázky, a to v případě, když byla právnická osoba pravomocně odsouzena pro trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti, včetně případů, kdy šlo o pokus nebo účastenství na takovém trestném činu, nebo došlo k zahlazení odsouzení za spáchání takového trestného činu. Stejný následek má i spáchání tohoto trestného činu i jejím statutárním orgánem nebo každým členem statutárního orgánu.¹¹¹

¹⁰⁹ § 8 odst. 4 TOPO

¹¹⁰ POKORNÝ, M., CHADIMOVÁ, H.: *K trestněprávní odpovědnosti právnických osob za legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti* ze dne 17. 7. 2012. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-trestnepravni-odpovednosti-pravnickych-osob-za-legalizaci-vynosu-z-trestne-cinnosti-z-nedbalosti-84058.html> >

¹¹¹ § 53 odst. 1 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Zvláštní výbor pro organizovanou trestnou činnost, korupci a praní peněz Evropského parlamentu ve své Zprávě o organizované trestné činnosti, korupci a praní peněz: doporučené kroky a iniciativy, doporučuje, aby byl hospodářský subjekt, který byl pravomocně odsouzen za praní peněz vyloučen z účasti na veřejných zakázkách v celé EU alespoň na pět a aby toto ustanovení platilo i v případě, že se důvody pro vyloučení z veřejných zakázek zjistí až při jejím přidělování. Dále doporučuje, aby byly hospodářské subjekty registrované v daňových rájích, jež jako takové uznávají mezinárodní organizace (například Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), vyloučeny z účasti na veřejných zakázkách.¹¹²

¹¹² ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚŽ: *Zpráva o organizované trestné činnosti, korupci a praní peněz: doporučené kroky a iniciativy (konečná zpráva)*. Ze dne 26. 9. 2013. s. 25. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bREPORT%2bA7-2013-0307%2b0%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS> >

7 Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti v českém právním řádu

7.1 Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti je v českém právním řádu tradičně řazen mezi trestné činy proti majetku. Podle Jelínka by však bylo ze systematického hlediska vhodnější zařazení do trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných nebo trestných činů hospodářských.¹¹³ Dle mého názoru by bylo nejvhodnější zařazení mezi trestné činy hospodářské, vzhledem k objektu tohoto trestného činu.

Objektem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti je cizí majetek, a to ve vztahu k věcem nebo jiným majetkovým hodnotám získaným trestným činem nebo jako odměna za něj. Tím je poskytována i ochrana majetkovým vztahům na finančních trzích, na trhu výrobků a služeb a na ostatních trzích, pokud jde o původ peněz a jiných majetkových hodnot, tedy je chráněn i zájem na čistotě majetkových vztahů. Smyslem této skutkové podstaty je ochrana hospodářských zájmů před jejich negativním ovlivňováním majetkovými hodnotami pocházejícími z trestné činnosti a i zájem státu na odhalování a postihu trestných činů, které se snaží pachatelé legalizací zastřít se záměrem, aby mohli výnos použít ve svůj prospěch či ve prospěch jiných osob.¹¹⁴

Předmětem útoku je cizí věc nebo jiná majetková hodnota získaná trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině nebo jako odměna za něj. U úmyslné legalizace výnosů z trestné činnosti je předmětem útoku i to, co bylo opatřeno za takovou věc nebo jinou majetkovou hodnotu. Nedbalostní legalizace výnosů z trestné činnosti je omezena jen na věc nebo jinou majetkovou hodnotu ve větší hodnotě, tedy nejméně 50 000 Kč, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině.¹¹⁵

¹¹³ JELÍNEK, J.: Trestné činy proti majetku. In *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 680.

¹¹⁴ ŠÁMAL, P.: Trestné činy proti majetku. In *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. Vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. s. 241.

¹¹⁵ Tamtéž s. 242.

Jednání spočívá v tom, že pachatel zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu takové věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo jinému spáchání takového činu umožní.¹¹⁶

Pachatelem může být fyzická i právnická osoba¹¹⁷. Dle Šámala může úmyslný trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti spáchat kdokoli, tedy i pachatel predikativního trestného činu, zatímco nedbalostní formu tohoto trestného činu nemůže spáchat pachatel predikativního trestného činu.¹¹⁸

7.2 Vývoj úpravy trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti v trestním zákoně

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti byl do českého právního řádu zaveden novelou provedenou zákonem č. 134/2002 Sb. na základě závazků vyplývajících z mezinárodních smluv¹¹⁹. Tato novela nabyla účinnosti 1. 7. 2002 a rozšířila zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (STZ), o § 252a.

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti uvedený v STZ byl úmyslným trestným činem. Ustanovení § 252a obsahovalo dvě skutkové podstaty. První naplňoval pachatel, který zastíral původ nebo jinak usiloval, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiného majetkového prospěchu získaného trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo prospěch byly nabyty v souladu se zákonem. Druhou spáchal pachatel, který by jinému spáchání takového činu umožnil.¹²⁰

Zavedením tohoto ustanovení byl rozšířen předmět této trestné činnosti a zpřísněn postih pachatele, který ke spáchání takového činu zneužil svého postavení v

¹¹⁶ Tamtéž s. 243.

¹¹⁷ § 7 TOPO

¹¹⁸ ŠÁMAL, P.: Trestné činy proti majetku. In *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. Vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. s. 244.

¹¹⁹ Z Evropské úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu a ze společného opatření přijatého Radou na základě článku K3 Smlouvy o Evropské unii o praní špinavých peněz, identifikaci, sledování, zmrazování, zadržení a konfiskaci zisků ze zločinu, které obsahují požadavek na zavedení zvláštní skutkové podstaty tohoto trestného činu.

¹²⁰ ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S: *Trestní zákon Komentář*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1514.

zaměstnání nebo funkce. Rovněž účinněji postihoval situaci, kdy je pachatelem tohoto trestného činu pachatel predikativního trestného činu, tedy tzv. samoprání. § 252a byl speciálním ustanovením k § 251 STZ, tedy k trestnému činu podílnictví.

Nedbalostní umožnění zastření původu nebo znemožnění zjištění původu věci získané trestnou činností bylo postihováno ustanovením § 252 odst. 1, 3 písm. a), b) nebo odst. 4 STZ, tedy jako trestný čin podílnictví z nedbalosti.¹²¹

Ustanovení trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, stejně jako ustanovení trestného činu podílnictví z nedbalosti, bylo několikrát novelizováno. Naposledy zákonem č. 122/2008 Sb., s účinností od 1. 7. 2008. Tato novela upravila skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti tak, aby výslovně stanovila, že praní špinavých peněz lze trestně stíhat v České republice i v případech, kdy predikativní trestný čin byl spáchán v zahraničí. Byla upravena trestní sazba¹²² u základní skutkové podstaty a rozšířena byla i škála trestů, které mohou být uloženy samostatně za tento trestný čin.¹²³

7.3 Úprava v trestním zákoníku

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TZ), obsahuje v ustanovení § 216 téměř shodnou úpravu jako § 252a trestního zákona, ve znění účinném od 1. 7. 2008.

Toto ustanovení, které se nachází v hlavě páté, upravující trestné činy proti majetku, obsahuje podle Šámala dvě základní skutkové podstaty, které jsou odděleny do dvou alině. První naplní pachatel, který zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, druhou spáchá ten, kdo jinému spáchání takového činu umožní. Pachatelem podle první skutkové podstaty může být i pachatel predikativního trestného

¹²¹ Tamtéž s. 1515.

¹²² V souladu s článkem 2 rámcového rozhodnutí Rady č. 2001/500/SVV ze dne 26. 6. 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti, který stanoví, aby za závažné trestné činy vymezené v Úmluvě Rady Evropy z roku 1990 o praní špinavých peněz, vysledování, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti bylo možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky.

¹²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 122/2008 Sb. [cit. 2014-03-15]
Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=5&T=248> >

činu. Druhá skutková podstata postihuje zvláštní formu účastenství a pachatelem může být jen osoba rozdílná od pachatele tohoto činu podle první skutkové podstaty, ve výjimečných případech také pachatel predikativního trestného činu.¹²⁴

Jelínek rozlišuje tři samostatné skutkové podstaty. První spáchá ten, kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině nebo jako odměna za něj, druhou ten, kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu získanou trestným činem nebo jako odměna za něj, a třetí ten, kdo jinému spáchání takového činu umožní. Přičemž třetí skutková podstata je zvláštním případem účastenství a lze ji spáchat i nesplněním některých povinností stanovených LegV. Podle Jelínka může být pachatelem pouze osoba odlišná od pachatele predikativního trestného činu.¹²⁵ Otázce zda postihovat za tento trestný čin i pachatele predikativního trestného činu se budu věnovat v poslední kapitole této práce.

Pachatel, který naplní znaky základních skutkových podstat, bude potrestán trestem odnětí svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Spáchá-li však takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.¹²⁶

Přísnějším trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě ve větší hodnotě, získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch, a to odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem.¹²⁷

Spáchá-li daný čin jako člen organizované skupiny nebo ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě pocházející ze zvláště závažného zločinu, ve vztahu k věci nebo

¹²⁴ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 až 421, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2155 - 2156.

¹²⁵ JELÍNEK, J.: Trestné činy proti majetku. In *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 680-682.

¹²⁶ § 216 odst. 1 TZ

¹²⁷ § 216 odst. 2 TZ

jiné majetkové hodnotě ve značné hodnotě nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo zneužije-li ke spáchání takového činu svého postavení v zaměstnání nebo své funkce, může být odsouzen k trestu odnětí svobody na dvě léta až šest let nebo k propadnutí majetku.¹²⁸

Spáchá-li tento čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech nebo spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě v hodnotě velkého rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku.¹²⁹

Na rozdíl od trestního zákona, obsahuje trestní zákoník v ustanovení § 217 i trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Obsah přejímá z úpravy trestného činu podílnictví z nedbalosti podle § 252 odst. 2 STZ.

Skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti naplní ten, kdo jinému z nedbalosti umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty ve větší hodnotě, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině nebo jako odměna za něj, a bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.¹³⁰

Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li tento čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.¹³¹ A odnětím svobody na jeden rok až pět let bude potrestán, spáchá-li tento čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě pocházející ze zvlášť závažného zločinu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.¹³²

¹²⁸ § 216 odst. 3 TZ

¹²⁹ § 216 odst. 4 TZ

¹³⁰ § 217 odst. 1 TZ

¹³¹ § 217 odst. 2 TZ

¹³² § 217 odst. 3 TZ

8 Trestný čin praní peněz v zahraničních právních řádech

8.1 Německý trestní zákon

V německém trestním zákoně¹³³ (StGB) je jednání, které je možné kvalifikovat jako praní špinavých peněz, upraveno v ustanovení § 261, které vymezuje skutkovou podstatu trestného činu „praní peněz, zastírání neoprávněně nabytých majetkových hodnot“. Toto ustanovení, které vstoupilo v platnost dne 22. 9. 1992, se nachází v dvacátém prvním oddíle s názvem nadřezování a podílíctví. Na rozdíl od české právní úpravy je možné spáchat tento trestný čin jen v návaznosti na vymezené predikativní trestné činy, které jsou uvedené ve větě druhé prvního odstavce tohoto ustanovení. Jedná se o všechny zločiny¹³⁴ a dále o taxativně vyjmenované přečiny.¹³⁵

Trestem odnětí svobody od tří měsíců do pěti let bude potrestán ten, kdo předmět, který pochází z výše uvedených trestných činů, ukrývá, zastírá jeho původ nebo maří nebo ohrožuje zjištění původu, nalezení, propadnutí, zabrání nebo zajištění takového předmětu.¹³⁶ Stejně bude potrestán ten, kdo takový předmět opatří sobě nebo jinému nebo uschová nebo použije pro sebe nebo třetí osobu, jestliže znal původ předmětu v době, ve které jej nabyl.¹³⁷ Soud může také nařídit konfiskaci tohoto předmětu.¹³⁸

V zvlášť závažných případech může být udělen trest odnětí svobody od šesti měsíců do deseti let. O zvlášť závažný případ se jedná zejména, jestliže byl trestný čin spáchán při výkonu výdělečné činnosti nebo členem zločinecké skupiny. V tomto případě zákon rovněž připouští tzv. rozšířené propadnutí majetku.

V případě nedbalostního spáchání hrozí pachateli trest odnětí svobody až do výše dvou let nebo peněžitý trest.

¹³³Úplné znění v anglickém jazyce dostupné z

<http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p2095 > [cit. 2014-03-15]

¹³⁴ Dle § 12 StGB jsou to protiprávní činy, za které lze uložit trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby minimálně jeden rok nebo vyšší.

¹³⁵ Nejedná se jen o přečiny upravené v trestním zákoně, ale i přečiny upravené v jiných zákonech, například v daňovém řádu, v zákoně o omamných látkách, v zákoně o obchodování s cennými papíry, v zákoně o ochranných známkách a dalších.

¹³⁶ § 261 odst. 1 StGB

¹³⁷ § 261 odst. 2 StGB

¹³⁸ § 261 odst. 7 StGB

Německá právní úprava obsahuje i ustanovení o účinné lítosti.¹³⁹ V případě, že pachatel oznámí čin dobrovolně u příslušného úřadu nebo dobrovolně takové oznámení podnítl, nebude potrestán. To neplatí, jestliže byl čin již zcela nebo zčásti odhalen a pachatel to věděl nebo vědět mohl.

8.2 Nizozemský trestní zákon

Nizozemský trestní zákon¹⁴⁰ (WvSr) upravuje trestný čin praní špinavých peněz v knize druhé v hlavě 30A. Není nijak omezeno, který trestný čin může být predikativním trestným činem, ale ani to není blíže specifikováno. Není rozhodné, jestli byl trestný čin spáchán na území tohoto státu nebo v zahraničí. Podle judikatury nizozemského Nejvyššího soudu postačí, jestliže je trestný čin, který byl spáchán v zahraničí, trestný podle nizozemského práva.¹⁴¹

Trestem odnětí svobody až na čtyři roky nebo peněžitým trestem páté kategorie bude potrestán ten, kdo zatají nebo zamlží skutečnou povahu, původ, místo nálezu, zcizení nebo přemístění předmětu, nebo zatají nebo zamlží, kdo je jeho oprávněným majitelem nebo kdo jím může nakládat, ačkoli ví, že předmět pochází (přímo či nepřímo) z trestné činnosti. Stejně bude potrestán ten, kdo nakládá, převede, vymění nebo používá předmět, ačkoli ví, že pochází (přímo či nepřímo) z trestné činnosti.¹⁴² V případě, že pachatel jednal nedbalostně, tedy měl vědět, že daný předmět pochází z trestné činnosti, ale nevěděl, bude potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok.¹⁴³

Trestem odnětí svobody až na šest let může být potrestán pachatel, který tento trestný čin páchá opakovaně.¹⁴⁴

¹³⁹ § 261 odst. 9 StGB

¹⁴⁰ Úplné znění v českém jazyce dostupné z <http://www.ok.cz/iksp/docs/328_1.pdf >

a v anglickém jazyce z

<[http://www.track.unodc.org/LegalLibrary/LegalResources/Netherlands/Laws/Netherlands%20Penal%20Code%201881%20\(excerpts\).pdf](http://www.track.unodc.org/LegalLibrary/LegalResources/Netherlands/Laws/Netherlands%20Penal%20Code%201881%20(excerpts).pdf) > [cit. 2014-03-15]

¹⁴¹ Podrobná hodnotící zpráva Mezinárodního měnového fondu ze dne 19. 4. 2011, str. 50. [cit. 2014-03-15] V anglickém znění dostupné z <<http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=24801.0> >

¹⁴² § 420 bis WvSr

¹⁴³ § 420 quater WvSr

¹⁴⁴ § 420 ter WvSr

Na žádost státního zastupitelství může soud samostatným usnesením uložit trest tzv. rozšířené konfiskace osobě odsouzené i podezřelé z tohoto trestného činu, jestliže je na základě vyšetřování pravděpodobné, že daná osoba získala tímto trestným činem nebo jiným trestným činem ilegální zisk nebo výhodu.¹⁴⁵

8.3 Francouzský trestní zákon

Francouzský trestní zákon¹⁴⁶ (CP) obsahuje ustanovení postihující praní špinavých peněz v knize III, části IV., která upravuje zločiny a přečiny proti majetku.

Trestného činu „praní“, upraveného v čl. 324-1 CP, se dopustí ten, kdo usnadní vytvoření klamného zdůvodnění původu majetku nebo příjmu pachatele trestného činu, který mu přinesl přímý či nepřímý prospěch a dále i ten, kdo pomáhá při investování, zatajení nebo převodu přímého nebo nepřímého výnosu z trestné činnosti. Pachatel bude potrestán trestem odnětí svobody na pět let a pokutou ve výši 375 000 eur.¹⁴⁷

Trestem odnětí svobody na deset let a pokutou 750 000 eur bude potrestán ten, kdo páchá tento trestný čin opakovaně, s využitím prostředků, ke kterým má přístup z důvodu výkonu určitého povolání nebo jako člen organizované skupiny.¹⁴⁸

Pokuta může být v obou případech zvýšena na polovinu hodnoty výnosů z trestné činnosti, kterých se praní peněz týká.¹⁴⁹ Je-li za predikativní trestný čin možné uložit trest odnětí svobody vyšší, než za trestný čin praní peněz, lze uložit pachateli sankce, které lze uložit za predikativní trestný čin, jestli si jich je vědom.¹⁵⁰

Novelou z roku 2013¹⁵¹ bylo zavedeno, kromě jiného, ustanovení o účinné lítosti. Kdo se pokusí o spáchání tohoto trestného činu, nebude potrestán, jestliže

¹⁴⁵ § 36e odst. 3 WvSr

¹⁴⁶ Úplné znění dostupné ve francouzském jazyce z

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?sessionId=F23D4D403BB122611343E702B7721E38.tpdj_o02v_2?cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20140420 > [cit. 2014-04-21]

¹⁴⁷ Čl. 324-1 CP

¹⁴⁸ Čl. 324-2 CP

¹⁴⁹ Čl. 324-3 CP

¹⁵⁰ Čl. 324-4 CP

¹⁵¹ Zákon č. 2013-1117 ze dne 6. 12. 2013 [cit. 2014-04-21]

Dostupné z <http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/amendements/1011/CION_LOIS/CL16.pdf >

informuje příslušný správní nebo soudní orgán tak, aby se zabránilo spáchání tohoto trestného činu a, je-li to vhodné, identifikuje další pachatele nebo spolupachatele.¹⁵²

Rovněž může být pachateli snížen trest odnětí svobody na polovinu, když oznámením příslušnému správnímu nebo soudnímu orgánu pomůže zastavit páčání tohoto trestného činu nebo, je-li to vhodné, identifikuje další pachatele nebo spolupachatele.¹⁵³

Za tento trestný čin mohou být uloženy i další sankce, například zákaz činnosti, zákaz držet nebo nosit zbraň po dobu pěti let, zákaz opustit území státu po dobu pěti let (v případě cizince je možné uložit trest vyhoštění), konfiskace legálně vlastněné zbraně nebo motorového vozidla, propadnutí věci, která byla použita ke spáchání trestného činu nebo jím byla získána, nebo konfiskaci celého majetku ve vlastnictví pachatele nebo jeho části, s výhradou práv vlastníka v dobré víře.¹⁵⁴

8.4 Slovenský trestní zákon

V slovenské právní úpravě se nachází trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti („legalizácie príjmu z trestnej činnosti“) ve IV. hlavě zvláštní části trestního zákona (TZ – SK), která upravuje trestné činy proti majetku.

Skutkovou podstatu tohoto trestného činu naplní, kdo příjem nebo jiný majetek z trestné činnosti, v úmyslu zatajit jeho existenci, zakrýt jeho původ v trestném činu, jeho určení či použití na spáchání trestného činu, zmařit jeho zajištění pro účely trestného stíhání nebo jeho propadnutí nebo zabavení, převede na sebe nebo jiného, zapůjčí, vypůjčí, převede v bance, doveze, převezde, přiveze, přemístí, pronajme nebo jinak sebe nebo jinému obstará nebo drží, uschová, užívá, spotřebuje, zničí, změní nebo poškodí a bude potrestán trestem odnětí svobody na dva až pět let.¹⁵⁵ Pachatelem může být kdokoli, tedy i pachatel predikativního trestného činu i jiná osoba.¹⁵⁶

¹⁵² Čl. 324-6-1 CP

¹⁵³ Čl. 324-6-1 CP

¹⁵⁴ Čl. 324-7 CP

¹⁵⁵ § 233 odst. 1 TZ-SK

¹⁵⁶ ŠANTA, J.: Komentář k § 233. In ČENTĚŠ, J. a kol.: *Trestný zákon. Velký komentář*. 1. vydání. Bratislava: Eurokodex, 2013, s. 436.

Trestem odnětí svobody na tři léta až osm let bude potrestán ten, kdo tento čin spáchá z osobitého motivu nebo jím získá pro sebe nebo pro jiného větší prospěch,¹⁵⁷ trestem odnětí svobody na sedm až dvanáct let ten, kdo tento čin spáchá jako úřední osoba („verejný činiteľ“) nebo jím získá značný prospěch nebo ho spáchá závažnějším způsobem jednání (například porušením důležité povinnosti, která vyplývá pachateli ze zaměstnání, postavení nebo funkce, nebo uložené mu zákonem, po delší dobu nebo lstí)^{158, 159}.

Odnětím svobody na dvanáct až dvacet let bude potrestán ten, kdo tento čin spáchá a získá jím pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, spáchá tento čin ve vztahu k věcem pocházejícím z obchodu s omamnými, psychotropními, jadernými nebo vysoce rizikovými chemickými látkami, zbraněmi a lidmi nebo z jiného zvlášť závažného zločinu nebo jako člen nebezpečné skupiny.¹⁶⁰

Ten, kdo neoznámí nebo neohlásí skutečnosti nasvědčující tomu, že jiný spáchal tento trestný čin nebo neobvyklou obchodní operaci, i když mu tato povinnost vyplývá z jeho zaměstnání, povolání nebo funkce, bude potrestán trestem odnětí svobody na dvě léta až osm let. V případě, že tato osoba nemohla učinit oznámení bez toho, aby sebe nebo osobu blízkou uvedla do nebezpečství trestného stíhání, nebude její jednání trestné.¹⁶¹

8.5 Shrnutí

Vzhledem k vázanosti mezinárodními smlouvami jsou všechny zkoumané ustanovení postihující praní špinavých peněz obdobné. V nizozemském a německém trestním zákoně je tento trestný čin zařazen za trestný čin nadržování, zatímco v slovenském a francouzském trestním zákoně je, podobně jako v českém trestním zákoníku, řazen mezi trestné činy proti majetku.

¹⁵⁷ § 233 odst. 2 TZ-SK

¹⁵⁸ Viz § 138 TZ-SK

¹⁵⁹ § 233 odst. 3 TZ-SK

¹⁶⁰ § 233 odst. 4 TZ-SK

¹⁶¹ § 234 TZ-SK

Nizozemský a německý trestní zákon obsahují, stejně jako český trestní zákoník, trestněprávní postih při spáchání tohoto činu z nedbalosti.

Hlavní rozdíl lze spatřovat ve vázanosti na určité predikativní trestné činy v německé úpravě. Tato vázanost nemá za cíl omezovat možnosti postihování praní peněz, spíše naopak. Rozšiřuje tyto možnosti na přečiny upravené v jiných zákonech, nejen v trestním zákoně. Potřeba takové úpravy vyplývá ze skutečnosti, že v tomto právním řádu jsou některé přečiny upraveny i mimo trestní zákon. Výčet přečinů je skutečně rozsáhlý a byl již několikrát novelizován.

Francouzský a německý trestní zákon upravují i použití institutu účinné lítosti v souvislosti se spácháním trestného činu praní peněz. Podle českého trestního zákoníku není účinná lítost možná, protože ustanovení § 33 neobsahuje v taxativním výčtu ustanovení § 216 a rovněž neexistuje ani speciální ustanovení o účinné lítosti v souvislosti s trestným činem legalizace výnosů z trestné činnosti. Je otázkou, zda by zavedení podobného ustanovení do české úpravy přineslo pozitivní výsledky. Je možné, že by slib beztrestnosti motivoval pachatele, který nespáchal predikativní trestný čin, aby zabránil škodlivému následku nebo jej napravil. Domnívám se však, že by tak neučinil pachatel predikativního trestného činu, vzhledem k tomu, že by se tak vystavil riziku trestného stíhání za hlavní čin.

Ustanovení, které umožňuje zkrácení trestu odnětí svobody na polovinu v případě, že pachatel svým oznámením příslušnému správnímu nebo soudnímu orgánu pomůže zastavit páčání trestného činu praní peněz nebo, je-li to vhodné, identifikuje další pachatele nebo spolupachatele, bylo do francouzského právního řádu zavedeno jen nedávno. Spolu s ustanovením o účinné lítosti byly v souvislosti s trestným činem praní peněz do francouzské úpravy zavedeny s cílem zvýšit účinnost boje proti hospodářské a finanční kriminalitě. K tomu má tato novela přispět tím, že bude pachatel více motivován zabránit spáchání trestného činu nebo zabránit jeho dokonání a dále, aby v rámci spolupráce s orgány činnými v trestním řízení odhalil i ostatní spolupachatele, a tím pomohl v některých případech rozkrýt zločinecké organizované skupiny.¹⁶²

¹⁶² „Exposé sommaire“ k zákonu č. 2013-1117 ze dne 6. 12. 2013 [cit. 2014-04-21] Dostupné z <http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/amendements/1011/CION_LOIS/CL16.pdf >

Za pozornost stojí skutečnost, že podle francouzského trestního zákona v případě, že lze za predikativní trestný čin uložit trest odnětí svobody vyšší, než za trestný čin praní peněz, bude pachatel trestného činu praní peněz potrestán přísnějšími sankcemi, které je možné uložit za predikativní trestný čin, kterých si je vědom.

Ve srovnání s českou úpravou je při ukládání trestů za trestný čin praní špinavých peněz uplatňován úplně opačný princip. Dle české právní úpravy, spáchá-li pachatel trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

Slovenská úprava obsahuje ustanovení, dle kterého je pachatel trestněprávně odpovědný, jestliže neoznámí skutečnosti nasvědčující tomu, že jiný spáchal trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti nebo neobvyklou obchodní operaci, i když mu tato povinnost vyplývá z jeho zaměstnání, povolání nebo funkce. Jedná se v podstatě o speciální úpravu trestného činu neoznámení trestného činu a pachateli je možné uložit podstatně přísnější trest.

Dle české úpravy nelze v případě trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti stíhat osobu, která neoznámí spáchání tohoto trestného činu, za trestný čin neoznámení trestného činu, vzhledem k tomu, že výčet v ustanovení § 368 tento trestný čin neobsahuje.

Z hlediska sankcí je možné říci, že úprava obsažená v českém trestním zákoníku je nejméně přísná. Horní hranice trestní sazby odnětí svobody v případě základní skutkové podstaty činí čtyři léta a navíc tato úprava obsahuje ustanovení, že lze uložit i trest mírnější, v případě, že pachatel spáchá trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější. V rámci mezinárodní snahy boje proti praní špinavých peněz jsou tendence spíše ukládat přísnější sankce. V rámci nizozemské úpravy se projednává novela, která by měla zpřísnit tresty za praní peněz.¹⁶³

¹⁶³ GOVERNMENT OF THE NETHERLANDS: Bill of financial economic crime to Parliament ze dne 5. 7. 2013. [cit. 2014-04-21] Dostupné z <<http://www.government.nl/news/2013/07/04/bill-on-financial-economic-crime-to-parliament.html>>

Podle slovenského trestního zákona je možné za spáchání totožného skutku uložit až dvojnásobně vyšší trest než podle české úpravy. Dle mého názoru, i když považují praní špinavých peněz za závažnou trestnou činnost, jsou tresty obsažené v slovenské úpravě nepřiměřeně vysoké. Za příliš přísné považují zejména tresty, které lze uložit za neoznámení skutečností nasvědčujících, že byl spáchán trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti nebo neobvyklé obchodní operace.

Za vhodnou však nepovažují možnost uložit pachateli mírnější trest v případě, že spáchá trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější.

Dle německého právního řádu není možné stíhat v rámci trestněprávního postihu praní špinavých peněz, tzv. samoprání,¹⁶⁴ tedy případ, kdy je osoba, která spáchala predikativní trestný čin, totožná s osobou, která se dopustí praní peněz. Všechny ostatní zmíněné právní řády to umožňují. Německý a nizozemský trestní zákon umožňuje uložit i trest tzv. rozšířeného propadnutí majetku. Dle slovenské¹⁶⁵ úpravy je trestná i příprava kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Těmto tématům se budu se zaměřením na platnou úpravu obsaženou v trestním zákoníku věnovat podrobněji v další kapitole.

¹⁶⁴ PELC, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In JELÍNEK, J.: *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 205.

¹⁶⁵ Viz § 13 TZ-SK

9 Úvahy *de lege lata* a *de lege ferenda*

9.1 Postihovat za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti i pachatele predikativního trestného činu?

Jednou ze základních otázek, kterou je možné řešit v souvislosti s platnou úpravou v českém právním řádu, je otázka zda postihovat tzv. samoprání, tedy situaci, kdy je osoba páchající predikativní trestný čin totožná s osobou, která se dopustí trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. V době před zavedením trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti bylo postihováno praní špinavých peněz jen jako podílnictví a tento stav byl považovaný za nedostačující.¹⁶⁶

V současné době se však objevují názory, že postihování pachatele predikativního trestného činu i za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti je chybou a tento stav je potřeba změnit. Pachatel by měl být stíhán jen pro hlavní trestný čin s tím, že okolnosti, kterými podle platné úpravy naplnil skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, by byly zohledněny v rámci stanovení výše trestu.¹⁶⁷

Hlavními argumenty proti stíhání tzv. samoprání jsou rozpor se zásadami *ne bis in idem* a *nemo tenetur se ipso accusare* (zákaz donucování k sebeobviňování). Rozpor se zásadou *ne bis in idem* Pelc¹⁶⁸ spatřuje v tom, že jednání zakrývající machinace následující po hlavním trestním činu jsou spolu s tímto činem spolupotrestány a jedná se tedy o případ konzumpce, neboť účelem jednání spočívajícím v tzv. samoprání je pouze zametení stop po již vykonané vlastní trestné činnosti a zajištění výnosů z ní. Dalším argumentem je skutečnost, že trestné činy legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti bývají řazeny, vedle trestných činů podílnictví, podílnictví z nedbalosti a nadržování, pod pojem trestné součinnosti.

¹⁶⁶Viz MUSIL, J.: Finanční šetření – nástroj odhalování praní peněz: *Kriminalistika*, 1999, č. 4, s. 293.

¹⁶⁷PELC, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In JELÍNEK, J.: *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Balance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 206.

¹⁶⁸Tamtéž s. 209.

Dle mého názoru je postihování tzv. samoprání správné. Praní špinavých peněz je v rámci Evropské unie považováno za mimořádně závažnou trestnou činnost¹⁶⁹ a mělo by být postihováno jako samostatný trestný čin. Zvláštní výbor pro organizovanou trestnou činnost, korupci a praní peněz Evropského parlamentu ve svých dokumentech zdůrazňuje důležitost postihování tzv. samoprání¹⁷⁰ a uvádí, že přístup, kdy je toto jednání považováno za jednání *post factum*, které není trestné, neboť má čistě doplňkovou funkci ve vztahu k hlavnímu trestnému činu, jenž umožnil dosáhnout zisku, neodpovídá skutečné dynamice organizované trestné činnosti, v níž je každá činnost (od nábore kompliců až po praní výnosů z trestné činnosti) vždy zaměřena na potvrzení vlastní moci a na zajištění zisku. Proto by mělo být možné postihovat jakýkoli projev této trestné činnosti.¹⁷¹ Nutnost stíhat tzv. samoprání je zdůrazňována i v hodnotící zprávě Moneyval z roku 2011. České úpravě je naopak vyčítáno, že nestanovuje povinnost stíhat tzv. samoprání výslovně.¹⁷²

Otázkou, zda dochází k rozporu se zásadou *ne bis in idem*, se zabýval Nejvyšší soud České republiky¹⁷³ a poukázal na fakt, že trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti má odlišný objekt od objektu hlavního trestného činu, a tedy není vyloučený ani jednočinný souběh s hlavním trestným činem. Navíc, nedochází ani k faktické konzumpci, vzhledem k tomu, že trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti není žádným vedlejším produktem nebo prostředkem hlavní trestné činnosti. Souhlasím s názorem tohoto soudu, že jednání naplňující skutkovou podstatu tohoto trestného činu není málo významným produktem predikativního trestného činu a má být tedy stíháno jako samostatný trestný čin.

Domnívám se, že v případě, kdy je takové stíhání uskutečněné, nedochází ani k rozporu se zásadou zákazu sebeobviňování. Obviněný není nucen činit žádné aktivní

¹⁶⁹ Čl. 83 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Úplné znění dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20555> >

¹⁷⁰ V dokumentech tohoto Výboru je používán pojem tzv. autorecyklace.

¹⁷¹ ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚZ: *Pracovní dokument o praní peněz*. Ze dne 1. 2. 2013. s. 4-5. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONSGML%2bCOMPARL%2bPE-504.311%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS> >

¹⁷² Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011, s. 26. [cit. 2014-03-20]

Celý text zprávy dostupný z

<[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL\(2011\)01_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL(2011)01_en.pdf) >

¹⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 7 Tdo 108/2013

úkony ani vypovědět, všechny jeho procesní práva jsou zachována. Dle judikatury Nejvyššího soudu České republiky ustanovení o tomto trestném činu v sobě neobsahuje povinnost doznat se ke spáchání předchozí trestné činnosti, ale jeho cílem je postihnout jednání, které navazuje na předchozí trestnou činnost, přičemž toto další jednání spočívá právě v legalizaci věcí nebo jiného majetkového prospěchu, které byly předtím získány trestným činem, a dané ustanovení tedy v sobě obsahuje pouze zákaz takového jednání,¹⁷⁴ a tedy v rozporu se zásadou sebeobviňování není. Proto zastávám názor, že tento výklad ustanovení trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, podle kterého je možné stíhat i pachatele predikativního trestného činu, je vhodnější.

9.2 Jak efektivně odčerpávat výnosy z trestné činnosti?

Důležitým způsobem, kterým je možno předcházet důsledkům praní peněz, je odčerpávání výnosů z trestné činnosti. Výnosy z trestné činnosti jsou tradičně odčerpávány prostřednictvím sankcí postihujících majetek. V České republice je možné uložit trest propadnutí majetku, peněžité trest, propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty a propadnutí náhradní hodnoty. Dále lze též uložit ochranné opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Všechny výše uvedené možnosti však mohou být uloženy soudem jen v souvislosti s konkrétním trestným činem. V některých případech, hlavně v oblasti organizovaného zločinu, bývá velmi obtížné prokázat, že daný majetek má ilegální původ. Jak tedy odčerpávat výnosy z trestné činnosti bez nutnosti prokazování spáchání konkrétního činu? V zásadě existují tři základní přístupy k tomuto problému.

- Rozšířená konfiskace (extended confiscation) – po odsouzení za určitý trestný čin následuje nejen konfiskace majetku spojeného s tímto trestným činem, ale i majetku, o kterém určí soud, že je výnosem z jiné, blíže neurčené trestné činnosti.
- „Konfiskace bez odsouzení“ neboli konfiskace v civilním řízení (non-conviction-based confiscation) – v civilním řízení se rozhodne, zda byl

¹⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008

určitý majetek nabyt v souladu se zákonem nebo ne, přičemž není nutné, aby došlo též k odsouzení pachatele za určitý trestný čin.

- Rozšířená kriminalizace (extended criminalisation) – spočívá ve vymezení určitých specifických trestných činů a v postihu širšího rozsahu jednání souvisejícího s držením nelegálních prostředků.¹⁷⁵

V této práci se budu, vzhledem na aktuální situaci v České republice, zabývat jen prvními dvěma přístupy.

Dne 3. 4. 2014 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU, o zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii.¹⁷⁶ Cílem této směrnice je ulehčit členským státům konfiskaci výnosů z trestné činnosti z mezinárodního a organizovaného zločinu.¹⁷⁷ Jedním z důvodů pro její přijetí je, že podle statistik se jeví částky zajištěné v Evropské unii z výnosů trestné činnosti ve srovnání s odhadovanými výnosy z trestné činnosti jako nedostatečné.¹⁷⁸ Směrnice oproti stávajícímu právnímu stavu především prohlubuje harmonizaci konfiskace výnosů z trestné činnosti, dále rámcově upravuje zajišťování výnosů, právní záruky dotčených s tím spojené a rovněž povinnost vést a předávat příslušné statistické údaje.¹⁷⁹

Vedle klasických konfiskací přímo prokázaných výnosů od odsouzených pachatelů trestné činnosti upravuje více možností konfiskace v případech útěku či nemoci pachatelů a konfiskace majetku třetích stran. Dále zavádí tzv. rozšířené konfiskace.

Podle čl. 5 odst. 1 této směrnice mají členské státy přijmout nezbytná opatření umožňující úplnou nebo částečnou konfiskaci majetku ve vlastnictví osoby odsouzené

¹⁷⁵ FORSAITH, J., IRVING, B., NANOPOULOS, E., FAZEKAS, M.: Study for an impact assessment on a proposal for a new legal framework on a confiscation and recovery of criminal assets. 2012. s. 2. [cit. 2014-06-02] Dostupné z <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/external_study_used_as_a_basis_for_the_commission_ia_october_2012_en.pdf >

¹⁷⁶ České znění dostupné z <<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=CS&f=PE%20121%202013%20REV%20> > [cit. 2014-03-20]

¹⁷⁷ Dokument Rady Evropské unie ze dne 3. 12. 2013. [cit. 2014-03-20] Dostupné z <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139872.pdf >

¹⁷⁸ Směrnice o zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v EU, preambule (recitál) bod 4.

¹⁷⁹ ŠVARC, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva za litevského předsednictví v Radě EU: *Trestněprávní revue*, 2014, č. 1, s. 27.

za trestný čin (bližší určení, o jaké trestné činy se jedná, se nachází v odst. 2), který může přímo či nepřímo vést k hospodářskému prospěchu, pokud soud na základě okolností případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů (jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby), má za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti.

Čl. 8 odst. 8 stanoví, že v řízení podle článku 5 musí mít dotčená osoba možnost účinně napadnout okolnosti případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, na jejichž základě je dotčený majetek považován za majetek, který byl získán z trestné činnosti.

V institutu tzv. rozšířené konfiskace je možné spatřovat částečné obrácení důkazního břemene. Tato konfiskace by měla být možná v případě, kdy má soud za to, že dotčený majetek pochází z trestné činnosti. To neznamená, že musí být prokázáno, že dotčený majetek pochází z trestné činnosti.¹⁸⁰

Podobnou úpravu již obsahuje německý trestní zákon v § 73d, kde se uvádí: *„Byl-li spáchán protiprávní čin podle zákona, který odkazuje na toto ustanovení, nařídí soud propadnutí předmětů pachatele nebo účastníka také tehdy, jestliže okolnosti ospravedlňují předpoklad, že tyto předměty byly získány za protiprávní činy nebo byly z takových nabyty.“*¹⁸¹ Také nizozemský trestní zákon v § 36e odst. 3¹⁸² stanovuje, že na žádost státního zastupitelství může soud samostatným usnesením uložit osobě odsouzené nebo podezřelé z trestného činu, za který je možné uložit pokutu páté kategorie (to je možné i za trestný čin praní peněz), povinnost uhradit státu jistou sumu peněz jako konfiskaci ilegálně získaného zisku nebo výhody, jestliže je na základě vyšetřování pravděpodobné, že daná osoba získala tímto trestným činem nebo jiným trestným činem ilegální zisk nebo výhodu.

Obrácení důkazního břemene, i když jen částečné, však může kolidovat s některými lidskými právy a v případě tzv. rozšířené konfiskace i s trestněprávními

¹⁸⁰ Směrnice o zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v EU, preambule (recitál) bod 21.

¹⁸¹ KRUK, J.: *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo*, §73d odst. 1, dostupné na www.beck-online.cz

¹⁸² Anglické znění dostupné z <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/eur/lxwened.htm> > [cit. 2014-03-25]

zásadami. Jedná se zejména o zásadu presumpce nevinoty, právo na spravedlivý proces a právo vlastnit majetek.

Dle mého názoru je zde největší rozpor se zásadou presumpce nevinoty. Obrácení důkazního břemene v podstatě popírá tuto zásadu a nahrazuje ji presumpcí viny. Existuje však judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která uvádí, že se v každém právním systému vyskytují skutkové či právní domněnky a Evropská úmluva o lidských právech¹⁸³ tomu zjevně v zásadě nebrání. V rámci trestní oblasti však Úmluva ukládá smluvním státům povinnost nepřekračovat v tomto ohledu určitou mez. Zásada presumpce nevinoty zakotvená v čl. 6 odst. 2 Úmluvy ukládá státům povinnost uplatňovat tyto domněnky, které se vyskytují v zákonech upravujících postihy, v přiměřené míře s ohledem na závažnost věci a při zachování práv na obhajobu.¹⁸⁴ Tento názor zastává i Evropský soudní dvůr, který s odvoláním na výše zmíněné dovedl, že zásada presumpce nevinoty nebrání použití domněnky, jestliže je domněnka vyvratitelná a jsou zaručena práva na obhajobu.¹⁸⁵

Jak vyplývá z plánu legislativních prací vlády, Česká republika se přikloní, podobně jako Slovenská republika, k způsobu konfiskace v civilním řízení. Návrh zákona o prokazování původu majetku by mělo Ministerstvo financí předložit do září 2014 s předpokládaným termínem nabytí účinnosti v červnu 2015.¹⁸⁶ Diskuze o přijetí tohoto zákona se vedou už relativně dlouhou dobu. Dne 22. dubna 2014 se však konalo v Senátu kolokvium, jehož tématem bylo prokazování původu majetku a možnosti jeho odčerpávání.¹⁸⁷ Z doposud dostupných informací nelze předvídat konkrétní podobu zákona. Jako nejpravděpodobnější se jeví dvě varianty řízení, v kterých bude prokazován původ majetku, a to řízení daňové nebo občanskoprávní. V případě upřednostnění daňového řízení bude možné jen částečné odčerpání výnosů. Další otázkou, kterou bude nevyhnutelné zodpovědět, je, jaký majetek bude zákonem

¹⁸³ Č. 209/1992 Sb.

¹⁸⁴ Viz rozsudky ESLP *Salabiaku v. Francie* ze dne 7. 10. 1988 a *Pham Hoang v. Francie* ze dne 25. 10. 1992

¹⁸⁵ Viz rozsudek ESD *Spector Photo Group a Van Raemdonck* ze dne 23. 12. 2009

¹⁸⁶ Plán legislativních prací vlády na zbývající část roku 2014 schválený usnesením vlády ze dne 12. 3. 2014 č. 165 s. 10. [cit. 2014-06-02] Dostupné z <http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/plan_legislativnich_praci_2014.pdf>

¹⁸⁷ Oficiální internetové stránky Senátu České republiky: 22. 04. 2014 – *Kolokvium „Prokazování původu majetku a možnosti jeho odčerpávání“*. Ze dne 22. 4. 2014 [cit. 2014-06-02] Dostupné z <<http://www.senat.cz/cinnost/galerie.php?aid=15157>>

postihován a zda bude zákon cílit na osobu nebo na majetek, jehož původ má být prokázán. Neméně důležité je i určení důkazního standardu.¹⁸⁸ V daňovém řízení nese důkazní břemeno podle judikatury Nejvyššího správního soudu České republiky¹⁸⁹ subjekt daně. V případě, že bude zvolen podobný způsob řízení, jako zvolil slovenský zákonodárce, tedy civilní řízení před soudem, dojde alespoň k částečnému obrácení důkazního břemene.

Otázku kolize částečného obrácení důkazního břemene a práva vlastnit majetek řešil Ústavní soud Slovenské republiky. Ustanovení téměř shodné s ustanovením čl. 11 Listiny základních práv a svobod obsahovala v čl. 20 Ústava Slovenské republiky. Ústavní soud Slovenské republiky ve svém nálezu¹⁹⁰ vyjádřil nesoulad zákona o prokazování původu majetku¹⁹¹, který zaváděl částečné obrácení důkazního břemene, s Ústavou SR, kromě jiného z důvodu, že zavádí možnost odnětí majetku, což tento soud považoval za nepřiměřený zásah do vlastnického práva. Tento rozpor vyřešil slovenský zákonodárce novelou Ústavy, kterou, kromě jiného, doplnil v čl. 20 odst. 1 o větu: „*Majetek nabytý v rozporu s právním řádem ochranu nepoživá.*“¹⁹² Následně byl přijat zákon o prokazování původu majetku.¹⁹³

Dle mého názoru jsou změny umožňující odčerpávání ilegálních zisků velmi důležité. V mnohých případech bývá velmi náročné dokázat, že daný majetek pochází z nezákonné činnosti, a proto pachatel unikne trestu. Pro vlastníka je jednodušší dokázat původ svého majetku a v případě, když by prokázal, že ho nabyl legálním způsobem, by zvrátil hrozbu jeho propadnutí. Zvláštní výbor pro organizovanou trestnou činnost, korupci a praní peněz Evropského parlamentu ve své Zprávě vyzval členské státy, aby na základě nejvyspělejších vnitrostátních právních předpisů zavedly modely konfiskace, která není založena na odsuzujícím rozsudku, v případech, kdy lze podle dostupných

¹⁸⁸ VAVROŇ, J.: *Prokazování původu majetku nemá být šikana slušných (rozhovor se Simonou Hornochovou)* ze dne 23. 4. 2014. [cit. 2014-06-02] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2014/prokazovani-puvodu-majetku-nema-byt-sika-17719> >

¹⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. 2 Afs 210/2005

¹⁹⁰ Usnesení Ústavního soudu SR, sp. zn. 29/05, ze dne 3. 9. 2008, dostupné z <http://portal.concourt.sk/Zbierka/2008/6_08s.pdf >

¹⁹¹ Zákon č. 335/2005 Z. z., o preukazovaní pôvodu majetku

¹⁹² Ústavný zákon č. 100/2010 Z. z., ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., v znení neskorších predpisov. Celé znění novely dostupné z <<http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/100-2010-z-z.p-33483.pdf> > [cit. 2014-04-03]

¹⁹³ Zákon č. 101/2010 Z. z., o preukazovaní pôvodu majetku.

důkazů a na základě rozhodnutí soudu konstatovat, že předmětný majetek pochází z trestné činnosti nebo je k trestné činnosti využíván. Dle názoru tohoto Výboru, lze uvažovat o nástrojích preventivního zabavování majetku (v souladu s ústavními národními zárukami, a aniž by bylo dotčeno právo na majetek a právo na obhajobu), jež by se uplatnily pouze na základě rozhodnutí soudního orgánu.¹⁹⁴

Slovenský zákon o prokazování původu majetku se nejeví jako úspěšné řešení problému nelegálních příjmů. Z dostupných statistik vyplývá, že v roce 2013 bylo ze všech prověřovaných případů prokurátorovi podáno jen 5 podnětů na zahájení řízení o vyslovení toho, že majetek byl o 1500 - násobek minimální mzdy vyšší než prokazatelné příjmy.¹⁹⁵ Od účinnosti zákona nedošlo ani k jednomu případu konfiskace majetku podle tohoto zákona. Důvodem může být, dle mého názoru, zejména příliš vysoko stanovená hranice rozdílu mezi prokazatelnými příjmy a skutečným majetkem. V roce 2013 činila tato hodnota 506 550 eur, tedy téměř 13 milionů korun. Dalším důvodem může být nedostatečná aktivita finanční policie. Za vhodnější způsob považuji zavedení možnosti rozšířené konfiskace obdobným způsobem, jako to stanoví německý právní řád. Je pravděpodobné, že by taková změna nenašla mnoho zastánců mezi odbornou veřejností. Někteří se již v současnosti vyjadřují k této problematice odmítavě.¹⁹⁶ Tato změna by však pomohla zefektivnit odčerpávání nelegálně nabytých příjmů a tím i snížit majetek, kterým disponují organizované zločinecké skupiny. Zajisté by si však vyžádala novelizaci nejen trestního zákoníku, ale i trestního řádu. A je také otázkou, jak by se k této problematice postavil Ústavní soud.

¹⁹⁴ ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚZ: *Zpráva o organizované trestné činnosti, korupci a praní peněz: doporučené kroky a iniciativy (konečná zpráva)*. Ze dne 26. 9. 2013. s. 24. [cit. 2014-06-01] Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONSGML%2bREPORT%2bA7-2013-0307%2b0%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS>>

¹⁹⁵ Výročná správa Finančnej a spravodajskej jednotky za 2013. s. 18-19. [cit. 2014-06-09] Dostupné z <http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/naka_opr/fsj/Vyrocnna%20sprava%20za%20rok%202013.pdf>

¹⁹⁶ Viz ŠPICAR, P.: Zavinění jako neodmyslitelná součást trestného činu?: *Trestněprávní revue*, 2007, č. 5, s. 21.

9.3 Stíhat přípravu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti?

Dle českého trestního zákoníku je příprava trestná pouze u zvlášť závažných zločinů, u kterých to zákon výslovně stanoví.¹⁹⁷ Dle mezinárodních závazků, konkrétně Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (Vídeňská úmluva)¹⁹⁸ ze dne 20. 12. 1988 a Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (Štrasburská úmluva)¹⁹⁹ ze dne 8. 11. 1990, je však Česká republika vázána postihovat také spolčení²⁰⁰ za účelem spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. V rámci úpravy obsažené v trestním zákoníku je možné spolčení ke spáchání trestného činu podřadit nejlépe pod přípravu trestného činu. Jak vyplývá z hodnotící zprávy Moneyval z roku 2011, současná úprava je právě kvůli nepostihování přípravy tohoto trestného činu považována za nedostatečnou.²⁰¹

Návrh trestního zákoníku z roku 2004²⁰² počítal s trestností přípravy trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti.²⁰³ Podle tohoto návrhu měla být sice trestná rovněž příprava zvlášť závažných zločinů, rozdíl byl však v určení, co tímto zvlášť závažným zločinem je. Za zvlášť závažné zločiny měly být považovány trestné činy s horní hranicí sazby trestu odnětí svobody nejméně osm let a trestné činy, o kterých to zákon stanoví, tedy trestné činy vyjmenované v ustanovení § 62 tehdy platného STZ.²⁰⁴ Mezi tyto trestné činy patřil i trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti. Tento návrh zákona však nebyl přijat a současný TZ obsahuje rozdílnou definici zvlášť závažného zločinu a trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti pod ní nelze podřadit.

¹⁹⁷ § 20 TZ

¹⁹⁸ Č. 462/1991 Sb.

¹⁹⁹ Č. 33/1997 Sb.

²⁰⁰ Čl. 3 odst. 1 písm. b) bod iv Vídeňské úmluvy a čl. 6 odst. 1 písm. d) Štrasburské úmluvy

²⁰¹ Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011, s. 26-27. [cit. 2014-03-20] Celý text zprávy dostupný z
<[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL\(2011\)01_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL(2011)01_en.pdf)>

²⁰² Úplný text vládního návrhu zákona i s důvodovou zprávou dostupný z

<<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=744&CT1=0>> [cit. 2014-04-04]

²⁰³ § 192 odst. 5 návrhu trestního zákoníku z roku 2004

²⁰⁴ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu trestního zákona, s. 203.

Dle mého názoru by bylo vhodné zavést trestnost přípravy pro jednání obsažené v ustanovení § 216 odst. 3 a 4 TZ. Toto jednání považuji za natolik závažné, že by skutečnost, že pachatel naplnil znaky tohoto trestného činu ve stadiu přípravy, neměla být přehlížena. Možností, jak toho docílit, je zvýšení horní hranice trestní sazby odnětí svobody na deset let a výslovné stanovení trestnosti přípravy. Ustanovení § 252a odst. 5 STZ, které je téměř shodné s ustanovení § 216 odst. 4 TZ, horní hranici trestní sazby odnětí svobody v této výši obsahovalo a skutek naplňující skutkovou podstatu tohoto ustanovení byl považován za zvlášť závažný trestný čin.

Vládní návrh současného trestního zákoníku²⁰⁵ obsahoval ustanovení o tom, které trestné činy lze považovat za zvlášť závažné zločiny, shodné s ustanovením v nepřijatém návrhu z roku 2004. Toto ustanovení bylo do podoby, ve které ho známe dnes, změněno až v souvislosti s pozměňovacím návrhem obsaženým v usnesení ústavně právního výboru ze dne 19. 6. 2008²⁰⁶. Dle tohoto vládního návrhu bylo možné považovat kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti za zvlášť závažný zločin. Lze tedy předpokládat úmysl tvůrců zákona postihovat některé kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu jako zvlášť závažný zločin, a tedy i úmysl stíhat jejich přípravu.

²⁰⁵ Vládní návrh TZ a důvodová zpráva k němu. [cit. 2014-04-04]

<Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0> >

²⁰⁶ Pozměňovací a jiné návrhy k návrhu TZ. [cit. 2014-04-04] Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=3> >

Závěr

Praní špinavých peněz je rychle se rozvíjejícím fenoménem. Pachatelé se dokáží dobře přizpůsobit měnícím se podmínkám a využít je ve svůj prospěch. Je proto důležité poznat jejich nejnovější metody, aby bylo možné odhalit páchání tohoto trestného činu nebo mu předejít. V České republice nejsou zatím způsoby využití virtuální měn a počítačových her za účelem praní peněz dobře známy. Je však vysoce pravděpodobné, že i zde již dochází k využívání těchto metod za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti.

Na druhou stranu je potřeba říci, že současný stav úpravy v trestním zákoníku se jeví být dostačující, i když jsou mu vyčítány jisté nedostatky. Považuji za správné, že je dle českého práva možné postihovat tzv. samopraní, což je v současnosti možné ve většině zemí Evropské unie. Podle Zvláštního výboru pro organizovanou trestnou činnost, korupci a praní peněz Evropského parlamentu je koncepce, kdy je toto jednání považováno za jednání *post factum*, které není trestné, neboť má čistě doplňkovou funkci ve vztahu k hlavnímu trestnému činu, neodpovídá skutečné dynamice organizovaného zločinu a je proto považována za nevhodnou. Názor, že je vhodné postihovat i tzv. samopraní zastávají, kromě významných odborníků jak českých, tak i zahraničních, též některé mezinárodní organizace (například Výbor Moneyval) a Nejvyšší soud České republiky.

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti byl do českého právního řádu zaveden jen relativně nedávno a neexistuje ještě dostatek zkušeností s jeho postihováním. I proto je potřeba zkoumat, jak je praní špinavých peněz postihováno v jiných zemích, a případně se tím inspirovat. To rovněž platí i o zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který může pomoci zamezit negativním vlivům praní peněz na ekonomiku státu. V každém případě je však možné pokrok, ke kterému došlo v průběhu posledních let, v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti i jejího postihování, hodnotit pozitivně.

Nicméně, tak jak se vyvíjejí způsoby páchání trestné činnosti, by se měla vyvíjet i právní úprava určená k jejich potírání. Dle mého názoru je důležité se zaměřit zejména na efektivnější možnosti odčerpávání prostředků získaných kriminálními aktivitami. K tomuto cíli směřují také legislativní kroky v rámci Evropské unie. Proto oceňuji

snahu o zavedení zákona o prokazování původu majetku. Mám za to, že odčerpávání nelegálních zisků by však mohlo být efektivnější zavedením tzv. rozšířené konfiskace, než prokazováním jeho původu v civilním nebo daňovém řízení. Odčerpávání prostředků organizovaných zločineckých skupin, s cílem omezit prostředky, které mají k dispozici, a tím i částečně možnosti jejich další ilegální činnosti, je bezpochyby správným krokem v boji proti organizovanému zločinu. Snížení objemu peněz, které projdou procesem praní, by mohlo pomoci i zavedení trestnosti přípravy trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Proto považuji za vhodné učinit legislativní kroky směřující k tomuto cíli.

Seznam zkratek

LegV	Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
STZ	Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
TZ-SK	Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, v znení neskorších predpisov
StGB	Trestní zákoník Spolkové republiky Německo (Strafgesetzbuch) ve znění vyhlášeném dne 13. 11. 1998, ve znění pozdějších předpisů
WvSr	Nizozemský trestní zákon (Wetboek van strafrecht) ze dne 3. 3. 1881, ve znění pozdějších předpisů
CP	Trestní zákoník Francouzské republiky (Code penal) ze dne 22. 7. 1992
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ESD	Evropský soudní dvůr

Ústava SR

zákon č. 460/1992 Z. z., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

Listina základní práv a svobod

ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

Učebnice, monografie, komentáře a studie (včetně dostupných online)

- CEJP, M.: Organizovaný zločin na území České republiky v roce 2012. Základní charakteristiky skupin a jejich nelegálních aktivit. In *Analýza trendů kriminality v roce 2012*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 28. [cit. 2014-05-25] Dostupné z <<http://www.ok.cz/iksp/docs/411.pdf> >
- FORSAITH, J., IRVING, B., NANOPOULOS, E., FAZEKAS, M.: Study for an impact assessment on a proposal for a new legal framework on a confiscation and recovery of criminal assets. 2012. s. 2. [cit. 2014-06-02] Dostupné z <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/external_study_used_as_a_basis_for_the_commission_ia_october_2012_en.pdf >
- HENDRYCH, D.: *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 273.
- CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S.: *Úvod do hospodářské kriminality*. 1. Vydání, Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005.
- JELÍNEK, J.: Trestní odpovědnost právnických osob. In *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 358 - 376.
- JELÍNEK, J.: Trestné činy proti majetku. In *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 680-682.
- JELÍNEK, J., HERCZEG, J.: *Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář s judikaturou*. Praha: Leges, 2012.
- LIŠKA P.: *Praní špinavých peněz v České republice*. 1. vydání, Praha: Radix, 1997.
- MUSIL, J.: Organizovaná kriminalita. In NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J.: *Kriminologie* 2. vyd. Praha: ASPI, 2004. s. 324.
- NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.
- PELC, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In JELÍNEK, J.: *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 201 – 219.
- ROBINSON, J.: *Pánové z prádelny špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995.

SCHEINOST, M.: Pojetí organizovaného zločinu a jeho vztah k dalším kategoriím kriminality In CEJP, M. a kol.: *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s. 21 – 22.

ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S.: *Trestní zákon Komentář*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004.

ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 až 421, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

ŠANTA, J.: Komentář k § 233. In ČENTÉŠ, J. a kol.: *Trestný zákon, Velký komentár*. 1. Vydání. Bratislava: Eurokodex, 2013, s. 435-436.

TRDLICOVÁ, K.: Ekonomická kriminalita v kontextu organizovaného zločinu. In CEJP, M. a kol.: *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s. 116.

TVRDÝ, J., BÁRTOVÁ, A.: *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související*. 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009.

ÚŘAD OSN PRO DROGY A KRIMINALITU: *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013.

Časopisecké články (včetně dostupných online)

BĚLOHLÁVEK, A., ŘEZNÍČEK, T.: Regulace finančních trhů a předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 1-2. s. 32.

BUDKA, I., DVOŘÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti: *Kriminalistika*, 2000, roč. 33, č. 4, s. 273 – 283.

GOVERNMENT OF THE NETHERLANDS: Bill of financial economic crime to Parliament ze dne 5. 7. 2013. [cit. 2014-04-21] Dostupné z <<http://www.government.nl/news/2013/07/04/bill-on-financial-economic-crime-to-parliament.html> >

LEE, D.: US makes Bitcoin exchange arrest after Silk Road closure ze dne 28. 1. 2014. *BBC News*. [cit. 2014-03-30]

Dostupné z <<http://www.bbc.com/news/technology-25919482> >

MUSIL, J.: Finanční šetření – nástroj odhalování praní peněz: *Kriminalistika*, 1999, č. 4, s. 282 – 294.

OLSON, P.: The man behind the Silk Road – the internet's biggest market for illegal drugs ze dne 10. 11. 2013. *The Observer*. [cit. 2014-03-30]

Dostupné z <<http://www.theguardian.com/technology/2013/nov/10/silk-road-internet-market-illegal-drugs-ross-ulbricht> >

POKORNÝ, M., CHADIMOVÁ, H...: *K trestněprávní odpovědnosti právnických osob za legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti* ze dne 17. 7. 2012. [cit. 2014-06-01]

Dostupné z <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-trestnepravni-odpovednosti-pravnickych-osob-za-legalizaci-vynosu-z-trestne-cinnosti-z-nedbalosti-84058.html> >

REZKOVÁ, M.: Náhled do vybrané problematiky zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. *Jurisprudence*. 2009, roč. 18, č. 3, s. 12.

SULLIVAN, K.: Virtual money laundering and fraud ze dne 3. 4. 2008. [cit. 2014-04-01] Dostupné z <<http://www.bankinfosecurity.com/virtual-money-laundering-fraud-a-809/op-1> >

ŠPICAR, P.: Zavinění jako neodmyslitelná součást trestného činu?: *Trestněprávní revue*, 2007, č. 5, s. 121.

ŠÁMAL, P.: K trestněprávní odpovědnosti právnických osob. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 11, s. 19-29.

ŠVARC, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva za litevského předsednictví v Radě EU: *Trestněprávní revue*, 2014, č. 1, s. 27.

TOMÁŠEK, M.: Vybrané aspekty novely směrnice ES proti praní peněz ze dne 18. 3. 2004. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://bankovnictvi.ihned.cz/c1-14103630-vybrane-aspekty-novely-smernice-es-proti-prani-penez> >

VAVROŇ, J.: *Prokazování původu majetku nemá být šikana slušných (rozhovor se Simonou Hornochovou)* ze dne 23. 4. 2014. [cit. 2014-06-02] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2014/prokazovani-puvodu-majetku-nema-byt-sika-17719> >

Oficiální internetové stránky Senátu České republiky: 22. 04. 2014 – *Kolokvium „Prokazování původu majetku a možnosti jeho odčerpávání“*. Ze dne 22. 4. 2014 [cit. 2014-06-02] Dostupné z <<http://www.senat.cz/cinnost/galerie.php?aid=15157> >

Právní předpisy a důvodové zprávy

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Návrh zákona trestní zákoník, včetně důvodové zprávy [cit. 2014-04-04]

Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0> >

Pozměňovací a jiné návrhy k návrhu zákona trestní zákoník [cit. 2014-04-04]

Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=3> >

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2008 Sb. [cit. 2014-04-23]

Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=385&CT1=0> >

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 134/2002 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 122/2008 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, a důvodová zpráva k němu. [cit. 2014-03-15]

Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=5&T=248> >

Návrh trestního zákoníku z roku 2004 a důvodová zpráva k němu. [cit. 2014-04-04]

Dostupné z <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=744&CT1=0> >

Trestní zákoník Spolkové republiky Německo (Strafgesetzbuch) ve znění vyhlášeném dne 13. 11. 1998, ve znění pozdějších předpisů

Nizozemský trestní zákon (Wetboek van strafrecht) ze dne 3. 3. 1881, ve znění pozdějších předpisů

Francouzský trestní zákon (Code pénal) ze dne 22. 7. 1992, ve znění pozdějších předpisů

Slovenský trestní zákon (Trestný zákon) č. 300/2005 Z. z., v znení neskorších predpisov

Zákon č. 335/2005 Z. z., o preukazovaní pôvodu majetku

Zákon č. 101/2010 Z. z., o preukazovaní pôvodu majetku, v znení neskorších predpisov

Ústavný zákon č. 100/2010 Z. z., ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky

č. 460/1992 Zb., v znení neskorších predpisov

Zákon č. 460/1992 Z. z., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

Zákon č. 2013-1117 ze dne 6. 12. 2013 [cit. 2014-04-21]

Dostupné z

<http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/amendements/1011/CION_LOIS/CL16.pdf>

„Exposé sommaire“ k zákonu č. 2013-1117 ze dne 6. 12. 2013

[cit. 2014-04-21] Dostupné z

<http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/amendements/1011/CION_LOIS/CL16.pdf>

Mezinárodní smlouvy a právní předpisy Evropské unie

Č. 462/1991 Sb., Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 19. 12. 1998 (Vídeňská úmluva)

Č. 33/1997 Sb., Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti ze dne 8. 11. 1990 (Štrasburská úmluva)

Č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

44/2013 Sb. m. s., Úmluva organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

Úmluva Rady Evropy č. 185 o kyberkriminalitě

40 doporučení FATF [cit. 2014-04-19]

Dostupné z <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Methodika_2013-08-19_Doporučení-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf>

Úř. věst. C 115/47, Smlouva o fungování Evropské unie

Směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. 6. 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní špinavých peněz ve znění novely 2001/97/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 16. 10. 2005, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. 4. 2014, o zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. 10. 2008 o boji proti organizované trestné činnosti

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 7 Tdo 108/2013

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008

Rozsudek ESLP Salabiaku v. Francie ze dne 7. 10. 1988

Rozsudek ESLP Pham Hoang v. Francie ze dne 25. 10. 1992

Rozsudek ESD Spector Photo Group a Van Raemdonck ze dne 23. 12. 2009

Usnesení Ústavního soudu SR, sp. zn 29/05, ze dne 3. 9. 2008

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. 2 Afs 210/2005

Ostatní

Dokument Rady Evropské unie ze dne 3. 12. 2013. [cit. 2014-03-20]

Dostupné z

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139872.pdf

Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011 Celý text zprávy dostupný na [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MON EYVAL\(2011\)01_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MON EYVAL(2011)01_en.pdf) >

U. S. Department of the Treasury , Guidance FIN-2013-G001, Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies z 18. 3. 2013. [cit. 2014-03-27]

Dostupné z

<http://www.fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf >

U. S. Department of Justice, Assessment 2008-R0709-003, Money Laundering in Digital Currencies, z 3. 6. 2008. [cit. 2014-03-27]

Dostupné z

<<http://www.justice.gov/archive/ndic/pubs28/28675/28675p.pdf> >

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR: Metodický pokyn č. 2 o přístupu povinných osob k digitálním měnám, Č. j.: MF-86584/2013/24, ze dne 16. září 2013. [cit. 2014-03-28]

Dostupné z

<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/digitalni-meny-14568> >

Dokument Evropské centrální banky: Virtuální měny, z října 2012. [cit. 2014-03-27]

V anglickém znění dostupné z

<<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> >

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice ze dne 2. 1. 2012. [cit. 2014-04-18] Dostupné z <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf >

Zpráva Kongresu Spojených států amerických z ledna 2014, Regulation of Bitcoin in selected jurisdiction. [cit. 2014-03-28] Dostupné z

<[http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-](http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf)

[010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf](http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf) >

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2013*. Ze dne 17. 3. 2014. s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2013/zprava-o-cinnosti-financniho-analytickeh-17323> >

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2012*. Ze dne 17. 3. 2014. s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2012/zadej-nazev-nove-stranky-11484> >

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Výroční hodnotící zpráva za rok 2011*. Ze dne 7. 2. 2012. s. 5. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2011/zprava-o-cinnosti-2011-9337> >

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR: *Zpráva o výsledcích činnosti Finančně analytického útvaru za období let 2000-2008*. Ze dne 8. 2. 2009. s. 2. [cit. 2014-04-19] Dostupné z <[http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-](http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a)

financovani-tero/vysledky-cinnosti-financniho-analytickeh/2008/zprava-o-vysledcich-cinnosti-2000-2008-9329 >

Plán legislativních prací vlády na zbývající část roku 2014 schválený usnesením vlády ze dne 12. 3. 2014 č. 165 s. 10. [cit. 2014-06-02] Dostupné z

<http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/plan_legislativnich_praci_2014.pdf >

Internetové stránky FATF [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<<http://www.fatf-gafi.org/pages/aboutus/> >

Seznam členů Egmontské skupiny dostupný z

<<http://www.egmontgroup.org/membership/list-of-members> > [cit. 2014-04-19]

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR – ODBOR FINANČNÍ ANALYTICKÝ: Mezinárodní spolupráce a instituce ze dne 19. 8. 2013. [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/mezinarodni-spoluprace-a-instituce >

COUNCIL OF EUROPE: Moneyval in brief. [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/About/MONEYVAL_in_brief_en.asp >

Internetové stránky Evropské komise. [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<https://e-justice.europa.eu/content_confiscation-94--maximize-cs.do >

EUROPA PŘEHLEDY PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ EU: Praní peněz: předcházení zneužití finančního systému ze dne 7. 4. 2011. [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_organised_crime/l24016a_cs.htm >

Výročná správa Finančnej a spravodajskej jednotky za 2013. [cit. 2014-06-09]

Dostupné z

<http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/naka_opr/fsj/Vyrocna%20sprava%20za%20rok%202013.pdf >

Informace o světovém HDP zveřejněné Světovou bankou. [cit. 2014-04-19] Dostupné z

<http://search.worldbank.org/quickview?name=%3Cem%3EGDP%3C%2Fem%3E+%28current+US%24%29&id=NY.GDP.MKTP.CD&type=Indicators&cube_no=2&qterm=GDP >

ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚŽ: *Pracovní dokument o praní peněz. Ze dne 1. 2. 2013.* [cit. 2014-06-01] Dostupné z

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-504.311%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS> >

ZVLÁŠTNÍ VÝBOR PRO ORGANIZOVANOU TRESTNOU ČINNOST, KORUPCI A PRANÍ PENĚŽ: *Zpráva o organizované trestné činnosti, korupci a praní peněz: doporučené kroky a iniciativy (konečná zpráva). Ze dne 26. 9. 2013* [cit. 2014-06-01] Dostupné z

<<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bREPORT%2bA7-2013-0307%2b0%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fCS> >

Zpráva Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj z roku 1998

<<http://www.oecd.org/tax/transparency/44430243.pdf>> [cit. 2014-04-01]

Resume

Money laundering – criminal and criminological aspects

This thesis deals with the issue of money laundering in terms of both criminal and criminological perspective. The aim of this thesis is to analyse the issue of money laundering and to raise questions related to *de lege lata* discussions and *de lege ferenda* proposals, to formulate my opinion and to make recommendation for legislative changes.

The first part (Chapters 1, 2 and 3) contains the definition of this term and discusses methods in which money laundering occurs. In addition to well-known methods, it is dedicated to new methods focusing on the use of virtual currencies and online computer games. The question of organised crime, which is very close to money laundering, is analysed too.

The second part (Chapters 4 and 5) describes international regulation, legislation of the European Union and measures against legitimisation of proceeds of crime in Czech legislation. It is focused on the most important conventions and directives related to money laundering. This part also explains Act No. 253/2008 Coll., on selected measures against legitimisation of proceeds of crime and financing of terrorism, and activities of Financial Analytical Unit.

The third part (Chapters 6 and 7) examines relevant Czech legislation, especially issues of money laundering using legal entities, their criminal liability and analysis of the provisions governing the criminal offence of legalisation of proceeds of crime. In addition to the current legislation, it includes historical development of this offense.

The fourth part (Chapter 8) is concerned with the provisions governing the criminal offence of money laundering in foreign legislations, specifically in German, Dutch, French and Slovak criminal codes.

In the conclusion of this study (Chapter 9), there are *de lege lata* discussions and *de lege ferenda* proposals focusing on the issues of self-laundering, the possibility of inclusion of the extended confiscation into Czech legislation and the question of whether to prosecute the preparation of the criminal offence of legalisation of proceeds of crime.

Key words:

Money laundering, Legalisation of proceeds of crime, Confiscation of proceeds of crime

Klíčová slova:

Praní špinavých peněz, Legalizace výnosů z trestné činnosti, Odčerpávání výnosů z trestné činnosti